

# **Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i.**

## **Účetní závěrka**

a

## **Zpráva nezávislého auditora o účetní závěrce**

**za rok končící 31. prosince 2022**

---

Auditor

**interexpert** neziskový sektor s. r. o.

---

INTEREXPERT neziskový sektor s.r.o., Mikulandská 2, Praha 1, 110 00, Tel:+420 224 933 658, Fax:+420 224 934 101  
e-mail: [secretary@interexpert.cz](mailto:secretary@interexpert.cz) [www.interexpert.cz](http://www.interexpert.cz)

---

Obsah:

Zpráva nezávislého auditora

Účetní výkazy:

Rozvaha

Výkaz zisku a ztráty

Příloha k účetní závěrce

Výroční zpráva o činnosti a hospodaření za rok 2022 ( část - strana 1-19 z 61)

## Zpráva nezávislého auditora

Veřejná výzkumná instituce:	Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i.
Právní forma:	Veřejná výzkumná instituce
Sídlo:	Gabčíkova 2362/10, Praha 8, 182 00, Česká republika
Identifikační číslo:	67985921
Rozvahový den:	31.12.2022
Předmět hlavní činnosti:	<p>Předmětem hlavní činnosti Masarykova ústavu a Archivu AV ČR, v. v. i., (dále jen "MÚA") je dohled nad spisovou službou v rámci Akademie věd České republiky, přejímání a zpracování archiválií z pracovišť Akademie věd České republiky (institucionálních fondů) a archiválií vzniklých z činnosti jednotlivých vědců (osobních fondů), poskytování služeb vědecko-informačního charakteru a vědecký výzkum v oblastech teorie archivnictví, pomocných věd historických, zvláště kodikologie, dějin vědeckých institucí a osobností a obecně dějin vědy a vzdělanosti. MÚA dále uskutečňuje vědecký výzkum života a díla T. G. Masaryka v širším kontextu českých a světových dějin, zejména jeho významu pro demokratickou českou státnost a jeho humanitního a mravního odkazu pro společnost, a pečuje o archivní a knihovní fondy Ústavu T. G. Masaryka, o. p. s. Svou činností přispívá ke zvyšování úrovně poznání a vzdělanosti a k využití výsledků vědeckého výzkumu v praxi. Získává, zpracovává a rozšiřuje vědecké informace a vydává vědecké publikace (monografie, edice, soupisy, studie, sborníky a časopisy). Poskytuje vědecké posudky, stanoviska a doporučení a provádí konzultační a poradenskou činnost. Ve spolupráci s vysokými školami uskutečňuje doktorské studijní programy, pořádá pro studenty přednáškové kurzy a cvičení a vychovává vědecké pracovníky. V rámci předmětu své činnosti rozvíjí mezinárodní spolupráci, včetně organizování společného výzkumu se zahraničními partnery, přijímání a vysílání stážistů, výměny vědeckých poznatků a přípravy společných publikací. MÚA pořádá vědecká setkání, konference a semináře, včetně mezinárodních, a zajišťuje infrastrukturu pro výzkum. Úkoly realizuje samostatně i ve spolupráci s vysokými školami a dalšími vědeckými a odbornými institucemi.</p>

## Výrok auditora

Provedli jsme audit přiložené účetní závěrky účetní jednotky, u které hlavním předmětem činnosti není podnikání (dále jen účetní jednotka), sestavené na základě českých účetních předpisů, která se skládá z rozvahy k 31.12.2022, výkazu zisku a ztráty za rok končící 31.12.2022 a přílohy, která obsahuje popis použitých podstatných účetních metod a další vysvětlující informace.

Podle našeho názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv, pasiv účetní jednotky k 31.12.2022 a nákladů, výnosů a výsledku jejího hospodaření za rok končící k 31.12.2022 v souladu s českými účetními předpisy.

## Základ pro výrok

Audit jsme provedli v souladu se zákonem o auditorech a standardy Komory auditorů České republiky (KA ČR) pro audit, kterými jsou mezinárodní standardy pro audit (ISA) případně doplněné a upravené souvisejícími aplikačními doložkami. Naše odpovědnost stanovena těmito předpisy je podrobněji popsána v oddílu Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky. V souladu se zákonem o auditorech a Etickým kodexem přijatým Komorou auditorů České republiky jsme na účetní jednotce nezávislí a splnili jsme i další etické povinnosti vyplývající z uvedených předpisů. Domníváme se, že důkazní informace, které jsme shromáždili, poskytují dostatečný a vhodný základ pro vyjádření našeho výroku.

## Ostatní informace uvedené ve výroční zprávě

Ostatními informacemi jsou v souladu s § 2 písm. b) zákona o auditorech informace uvedené ve výroční zprávě mimo účetní závěrku a naši zprávu auditora. Za ostatní informace odpovídá statutární orgán účetní jednotky.

Náš výrok k účetní závěrce se k ostatním informacím nevztahuje. Přesto je však součástí našich povinností souvisejících s ověřením účetní závěrky seznámení se s ostatními informacemi a posouzení, zda ostatní informace nejsou ve významném (materiálním) nesouladu s účetní závěrkou či s našimi znalostmi o účetní jednotce získanými během ověřování účetní závěrky nebo zda se jinak tyto informace nejeví jako významně (materiálně) nesprávné. Také posuzujeme, zda ostatní informace byly ve všech významných (materiálních) ohledech vypracovány v souladu s příslušnými právními předpisy. Tímto posouzením se rozumí, zda ostatní informace splňují požadavky právních předpisů na formální náležitosti a postup vypracování ostatních informací v kontextu významnosti (materiality), tj. zda případné nedodržení uvedených požadavků by bylo způsobilé ovlivnit úsudek činěný na základě ostatních informací.

Na základě provedených postupů, do míry, jež dokážeme posoudit, uvádíme, že

- ostatní informace, které posuzují skutečnosti, jež jsou též předmětem zobrazení v účetní závěrce, jsou ve všech významných (materiálních) ohledech v souladu s účetní závěrkou a
- ostatní informace byly vypracovány v souladu s právními předpisy.

Dále jsme povinni uvést, zda na základě poznatků a povědomí o účetní jednotce, k nimž jsme dospěli při provádění auditu, ostatní informace neobsahují významné (materiální) věcné nesprávnosti. V rámci uvedených postupů jsme v obdržených ostatních informacích žádné významné (materiální) věcné nesprávnosti nezjistili.



## Odpovědnost statutárního orgánu účetní jednotky za účetní závěrku

Statutární orgán účetní jednotky odpovídá za sestavení účetní závěrky podávající věrný a poctivý obraz v souladu s českými účetními předpisy a za takový vnitřní kontrolní systém, který považuje za nezbytný pro sestavení účetní závěrky tak, aby neobsahovala významné (materiální) nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou.

Při sestavování účetní závěrky je statutární orgán účetní jednotky povinen posoudit, zda je účetní jednotka schopna nepřetržitě trvat, a pokud je to relevantní, popsat v příloze záležitosti týkající se jejího nepřetržitého trvání a použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky, s výjimkou případů, kdy statutární orgán účetní jednotky plánuje zrušení účetní jednotky nebo ukončení její činnosti, resp. kdy nemá jinou reálnou možnost než tak učinit.

## Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky

Naším cílem je získat přiměřenou jistotu, že účetní závěrka jako celek neobsahuje významnou (materiální) nepravost způsobenou podvodem nebo chybou a vydat zprávu auditora obsahující náš výrok. Přiměřená míra jistoty je velká míra jistoty, nicméně není zárukou, že audit provedený v souladu s výše uvedenými předpisy ve všech případech v účetní závěrce odhalí případnou existující významnou (materiální) nesprávnost. Nesprávnosti mohou vzniknout v důsledku podvodů nebo chyb a považují se za významné (materiální), pokud lze reálně předpokládat, že by jednotlivě nebo v souhrnu mohly ovlivnit ekonomická rozhodnutí, která uživatelé účetní závěrky na jejím základě přijmou.

Při provádění auditu v souladu s výše uvedenými předpisy je naší povinností uplatňovat během celého auditu odborný úsudek a zachovávat profesní skepticismus. Dále je naší povinností:


- Identifikovat a vyhodnotit rizika významné (materiální) nesprávnosti účetní závěrky způsobené podvodem nebo chybou, navrhnout a provést auditorské postupy reagující na tato rizika a získat dostatečné a vhodné důkazní informace, abychom na jejich základě mohli vyjádřit výrok. Riziko, že neodhalíme významnou (materiální) nesprávnost k níž došlo v důsledku podvodu, je větší než riziko neodhalení významné (materiální) nesprávnosti způsobené chybou, protože součástí podvodu mohou být tajné dohody, falšování, úmyslná opomenutí, nepravdivá prohlášení nebo obcházení vnitřních kontrol statutárním orgánem.
- Seznámit se s vnitřním kontrolním systémem účetní jednotky relevantním pro audit v takovém rozsahu, abychom mohli navrhnout auditorské postupy vhodné s ohledem na dané okolnosti, nikoliv abychom mohli vyjádřit názor na účinnost vnitřního kontrolního systému.
- Posoudit vhodnost použitých účetních pravidel, přiměřenost provedených účetních odhadů a informace, které v této souvislosti statutární orgán účetní jednotky uvedl v příloze.
- Posoudit vhodnost použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky statutárním orgánem a to, zda s ohledem na shromážděné důkazní informace existuje významná (materiální) nejistota vyplývající z událostí nebo podmínek, které mohou významně zpochybnit schopnost Účetní jednotky trvat nepřetržitě. Jestliže dojdeme k závěru, že taková významná (materiální) nejistota existuje, je naší povinností upozornit v naší zprávě na informace uvedené v této souvislosti v účetní závěrce – příloze, a pokud tyto informace nejsou dostatečné, vyjádřit modifikovaný výrok. Naše závěry týkající se schopnosti účetní jednotky trvat nepřetržitě vycházejí z důkazních informací, které jsme získali do data naší zprávy. Nicméně budoucí události nebo podmínky mohou vést k tomu, že účetní jednotka ztratí schopnost trvat nepřetržitě.

- Vyhodnotit celkovou prezentaci, členění a obsah účetní závěrky, včetně přílohy a dále to, zda účetní závěrka zobrazuje podkladové transakce a události způsobem, který vede k věrnému zobrazení.

Naší povinností je informovat statutární orgán účetní jednotky mimo jiné o plánovaném rozsahu a načasování auditu a o významných zjištěních, která jsme v jeho průběhu učinili, včetně zjištěných významných nedostatků ve vnitřním kontrolním systému.

INTEREXPERT neziskový sektor s.r.o.  
Mikulandská 2, 110 00 Praha 1  
Oprávnění KAČR 511

Ing. Karolina Neuvirtová, jednatelka a auditorka  
Oprávnění KAČR 2176

Datum:	16-05-2023
Podpis auditora:	



**ROZVAHA** pro nevýdělečné organizace

v plném rozsahu

ke dni 31.12.2022

(v celých tisících Kč)

IČO
6 7 9 8 5 9 2 1

## Název a sídlo účetní jednotky

Masarykův ústav a archiv AV ČR, v.v.i. veřejná  
výzkumná instituce  
Gabčíkova 2362  
Praha 82  
18200

Označení a	AKTIVA b	Stav k prvnímu dni účetního období 1	Stav k poslednímu dni účetního období 2
<b>A.</b>	<b>Dlouhodobý majetek celkem (A.I. + A.II. + A.III. + A.IV.)</b>	117 059	115 934
<b>A. I.</b>	<b>Dlouhodobý nehmotný majetek celkem (součet A.I.1. až A.I.7.)</b>	2 489	3 386
1.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	0	0
2.	Software	1 947	2 866
3.	Ocenitelná práva	0	0
4.	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	0	0
5.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	0	0
6.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	542	520
7.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	0	0
<b>A. II.</b>	<b>Dlouhodobý hmotný majetek celkem (součet A.II.1. až A.II.10.)</b>	152 670	153 282
1.	Pozemky	3 131	3 131
2.	Umělecká díla, předměty a sbírky	655	655
3.	Stavby	110 288	110 457
4.	Hmotné movité věci a jejich soubory	37 748	38 190
5.	Pěstitelské celky trvalých porostů	0	0
6.	Dospělá zvířata a jejich skupiny	0	0
7.	Drobný dlouhodobý hmotný majetek	848	843
8.	Ostatní dlouhodobý hmotný majetek	0	0
9.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	0	6
10.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	0	0
<b>A. III.</b>	<b>Dlouhodobý finanční majetek celkem (součet A.III.1. až A.III.6.)</b>	0	0
1.	Podíly - ovládaná nebo ovládající osoba	0	0
2.	Podíly - podstatný vliv	0	0
3.	Dluhové cenné papíry držené do splatnosti	0	0
4.	Zápůjčky organizačním složkám	0	0
5.	Ostatní dlouhodobé zápůjčky	0	0
6.	Ostatní dlouhodobý finanční majetek	0	0



Označení a	AKTIVA b	Stav k prvnímu dni účetního období 1	Stav k poslednímu dni účetního období 2
<b>A. IV.</b>	<b>Oprávky k dlouhodob. majetku celkem (součet A.IV.1 až A.IV.11.)</b>	<b>-38 100</b>	<b>-40 734</b>
1.	Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje	0	0
2.	Oprávky k softwaru	-674	-837
3.	Oprávky k ocnitelným právům	0	0
4.	Oprávky k drobnému dlouhodobému nehmotnému majetku	0	0
5.	Oprávky k ostatnímu dlouhodobému nehmotnému majetku	0	0
6.	Oprávky ke stavbám	-20 587	-21 742
7.	Oprávky k samostatným hmotným movitým věcem a souborům hmotných movitých věcí	-15 991	-17 312
8.	Oprávky k pěstitelským celkům trvalých porostů	0	0
9.	Oprávky k základnímu stádu a tažným zvířatům	0	0
10.	Oprávky k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku	-848	-843
11.	Oprávky k ostatnímu dlouhodobému hmotnému majetku	0	0
<b>B.</b>	<b>Krátkodobý majetek celkem (B.I. + B.II. + B.III. + B.IV.)</b>	<b>62 702</b>	<b>80 055</b>
<b>B. I.</b>	<b>Zásoby celkem (součet B.I.1. až B.I.9.)</b>	<b>8 900</b>	<b>11 200</b>
1.	Materiál na skladě	0	0
2.	Materiál na cestě	0	0
3.	Nedokončená výroba	6 202	6 079
4.	Polotovary vlastní výroby	2 698	5 121
5.	Výrobky	0	0
6.	Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny	0	0
7.	Zboží na skladě a v prodejnách	0	0
8.	Zboží na cestě	0	0
9.	Poskytnuté zálohy na zásoby	0	0
<b>B. II.</b>	<b>Pohledávky celkem (součet B.II.1. až B.II.19.)</b>	<b>21 306</b>	<b>31 390</b>
1.	Odběratelé	52	169
2.	Směnky k inkasu	0	0
3.	Pohledávky za eskontované cenné papíry	0	0
4.	Poskytnuté provozní zálohy	138	219
5.	Ostatní pohledávky	0	0
6.	Pohledávky za zaměstnanci	0	55
7.	Pohledávky za institucemi sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění	0	0
8.	Daň z příjmů	0	0
9.	Ostatní přímé daně	156	0
10.	Daň z přidané hodnoty	0	0

Označení a	AKTIVA b	Stav k prvnímu dni účetního období 1	Stav k poslednímu dni účetního období 2
11.	Ostatní daně a poplatky	1	0
12.	Nároky na dotace a ostatní zúčtování se státním rozpočtem	0	0
13.	Nároky na dotace a ostatní zúčtování s rozpočtem orgánů územních samosprávných celků	0	0
14.	Pohledávky za společníky sdruženými ve společnosti	0	0
15.	Pohledávky z pevných termínovaných operací a opcí	0	0
16.	Pohledávky z vydaných dluhopisů	0	0
17.	Jiné pohledávky	0	0
18.	Dohadné účty aktivní	20 959	30 947
19.	Opravná položka k pohledávkám	0	0
<b>B. III.</b>	<b>Krátkodobý finanční majetek celkem (součet B.III.1. až B.III.7.)</b>	<b>32 227</b>	<b>36 897</b>
1.	Peněžní prostředky v pokladně	35	34
2.	Ceniny	0	0
3.	Peněžní prostředky na účtech	32 192	36 863
4.	Majetkové cenné papíry k obchodování	0	0
5.	Dluhové cenné papíry k obchodování	0	0
6.	Ostatní cenné papíry	0	0
7.	Peníze na cestě	0	0
<b>B. IV.</b>	<b>Jiná aktiva celkem (součet B.IV.1. až B.IV.2.)</b>	<b>269</b>	<b>568</b>
1.	Náklady příštích období	269	568
2.	Příjmy příštích období	0	0
	<b>AKTIVA CELKEM (A. + B.)</b>	<b>179 761</b>	<b>195 989</b>

Označení a	PASIVA b	Stav k prvnímu dni účetního období 3	Stav k poslednímu dni účetního období 4
<b>A.</b>	<b>Vlastní zdroje celkem (A.I. + A.II.)</b>	125 658	126 032
<b>A. I.</b>	<b>Jmění celkem (A.I.1. + A.I.2. + A.I.3.)</b>	125 387	125 639
1.	Vlastní jmění	117 059	115 933
2.	Fondy	8 328	9 706
3.	Oceňovací rozdíly z přecenění finančního majetku a závazků	0	0
<b>A. II.</b>	<b>Výsledek hospodaření celkem (A.II.1. + A.II.2. + A.II.3.)</b>	271	393
1.	Účet výsledku hospodaření		393
2.	Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	271	0
3.	Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let	0	0
<b>B.</b>	<b>Cizí zdroje celkem (B.I. + B.II. + B.III. + B.IV.)</b>	54 103	69 957
<b>B. I.</b>	<b>Rezervy celkem (B.I.1.)</b>	0	0
1.	Rezervy	0	0
<b>B. II.</b>	<b>Dlouhodobé závazky celkem (součet B.II.1. až B.II.7.)</b>	0	0
1.	Dlouhodobé úvěry	0	0
2.	Vydané dluhopisy	0	0
3.	Závazky z pronájmu	0	0
4.	Přijaté dlouhodobé zálohy	0	0
5.	Dlouhodobé směnky k úhradě	0	0
6.	Dohadné účty pasivní	0	0
7.	Ostatní dlouhodobé závazky	0	0
<b>B. III.</b>	<b>Krátkodobé závazky celkem (součet B.III.1. až B.III.23.)</b>	45 202	58 757
1.	Dodavatelé	976	422
2.	Směnky k úhradě	0	0
3.	Přijaté zálohy	0	0
4.	Ostatní závazky	0	0
5.	Zaměstnanci	3 769	3 473
6.	Ostatní závazky vůči zaměstnancům	33	88
7.	Závazky k institucím sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění	1 633	1 761
8.	Daň z příjmů	0	0
9.	Ostatní přímé daně	386	320
10.	Daň z přidané hodnoty	0	154
11.	Ostatní daně a poplatky	0	0
12.	Závazky ze vztahu k státnímu rozpočtu	38 097	52 092
13.	Závazky ze vztahu k rozpočtu orgánů územních samosprávních celků	0	0
14.	Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a podílů	0	0

IČ: 67985921

Označení a	PASIVA b	Stav k prvnímu dni účetního období 3	Stav k poslednímu dni účetního období 4
15.	Závazky ke společníkům sdruženým ve společnosti	0	0
16.	Závazky z pevných termínovaných operací a opcí	0	0
17.	Jiné závazky	98	288
18.	Krátkodobé úvěry	0	0
19.	Eskontní úvěry	0	0
20.	Vydané krátkodobé dluhopisy	0	0
21.	Vlastní dluhopisy	0	0
22.	Dohadné účty pasivní	210	159
23.	Ostatní krátkodobé finanční výpomoci	0	0
<b>B. IV.</b>	<b>Jiná pasiva celkem (součet B.IV.1. až B.IV.2.)</b>	<b>8 901</b>	<b>11 200</b>
1.	Výdaje příštích období	0	0
2.	Výnosy příštích období	8 901	11 200
	<b>PASIVA CELKEM (A. + B.)</b>	<b>179 761</b>	<b>195 989</b>

Sestaveno dne: 16.5.2023	Podpisový záznam statutárního orgánu účetní jednotky nebo podpisový záznam fyzické osoby, která je účetní jednotkou   Digitálně podepsal doc. Dr. phil. Rudolf Kučera Ph.D. Datum: 2023.05.22 09:57:32 +02'00'
Právní forma účetní jednotky veřejná výzkumná instituce	Osoba odpovědná za účetnictví (jméno a podpis) Jan Benda  Digitálně podepsal Jan Benda Datum: 2023.05.22 09:40:25 +02'00'
Předmět podnikání	Osoba odpovědná za účetní závěrku (jméno a podpis) doc. Dr. phil. Rudolf Kučera, Ph.D.  tel.: linka:

# VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY pro nevýdělečné organizace

v plném rozsahu

ke dni 31.12.2022

(v celých tisících Kč)

IČO
6 7 9 8 5 9 2 1

Název a sídlo účetní jednotky



Masarykův ústav a archiv AV ČR, v.v.i.  
veřejná výzkumná instituce  
Gabčíkova 2362  
Praha 82  
18200

Označení a	NÁKLADY b	Činnost		
		hlavní 1	hospodářská 2	celkem 3
<b>A.I.</b>	<b>Spotřebované nákupy a nakupované služby (součet A.I.1. až A.I.6.)</b>	16 519		16 519
1.	Spotřeba materiálu, energie a ostatních neskladovaných dodávek	2 469		2 469
2.	Prodané zboží	0		0
3.	Opravy a udržování	1 133		1 133
4.	Náklady na cestovné	2 521		2 521
5.	Náklady na reprezentaci	206		206
6.	Ostatní služby	10 190		10 190
<b>A.II.</b>	<b>Změny stavu zásob vlastní činnosti a aktivace (součet A.II.7. až A.II.9.)</b>	0		0
7.	Změna stavu zásob vlastní činnosti	0		0
8.	Aktivace materiálu, zboží a vnitroorganizačních služeb	0		0
9.	Aktivace dlouhodobého majetku	0		0
<b>A.III.</b>	<b>Osobní náklady (součet A.III.10. až A.III.14.)</b>	68 657		68 657
10.	Mzdové náklady	51 143		51 143
11.	Zákonné sociální pojištění	14 815		14 815
12.	Ostatní sociální pojištění			
13.	Zákonné sociální náklady	910		910
14.	Ostatní sociální náklady	1 789		1 789
<b>A.IV.</b>	<b>Daně a poplatky (A.IV.15.)</b>	3		3
15.	Daně a poplatky	3		3
<b>A.V.</b>	<b>Ostatní náklady (součet A.V.16. až A.V.22.)</b>	2 607		2 607
16.	Smluvní pokuty, úroky z prodlení, ostatní pokuty a penále	54		54
17.	Odpis nedobytné pohledávky	6		6
18.	Nákladové úroky	0		0
19.	Kursově ztráty	335		335
20.	Dary	0		0
21.	Manka a škody	0		0
22.	Jiné ostatní náklady	2 212		2 212



Označení a	NÁKLADY b	Činnost		
		hlavní 1	hospodářská 2	celkem 3
<b>A.VI.</b>	<b>Odpisy, prodaný majetek, tvorba a použití rezerv a opravných položek (součet A.VI.23. až A.I.27.)</b>	2 639		2 639
23.	Odpisy dlouhodobého majetku	2 639		2 639
24.	Prodaný dlouhodobý majetek	0		0
25.	Prodané cenné papíry a podíly	0		0
26.	Prodaný materiál	0		0
27.	Tvorba a použití rezerv a opravných položek	0		0
<b>A.VII.</b>	<b>Poskytnuté příspěvky (A.VII.28.)</b>	0		0
28.	Poskytnuté členské příspěvky a příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami	0		0
<b>A.VIII.</b>	<b>Daň z příjmů (A.VIII.29.)</b>	0		0
29.	Daň z příjmů	0		0
<b>NÁKLADY CELKEM (A.I. + A.II. + A.III. + A.IV. + A.V. + A.VI. + A.VII. + A.VIII.)</b>		90 425		90 425

Označení a	VÝNOSY b	Činnost		
		hlavní 1	hospodářská 2	celkem 3
<b>B.I.</b>	<b>Provozní dotace (B.I.1.)</b>	85 278		85 278
1.	Provozní dotace	85 278		85 278
<b>B.II.</b>	<b>Přijaté příspěvky (součet B.II.2. až B.II.4.)</b>	25		25
2.	Přijaté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami	0		0
3.	Přijaté příspěvky (dary)	25		25
4.	Přijaté členské příspěvky	0		0
B.III.	Tržby za vlastní výkony a za zboží	1 217		1 217
<b>B.IV.</b>	<b>Ostatní výnosy (součet B.VI.5. až B.VI.10.)</b>	4 298		4 298
5.	Smluvní pokuty, úroky z prodlení, ostatní pokuty a penále	0		0
6.	Platby za odepsané pohledávky	26		26
7.	Výnosové úroky	0		0
8.	Kursově zisky	23		23
9.	Zúčtování fondů	1 292		1 292
10.	Jiné ostatní výnosy	2 957		2 957
<b>B.V.</b>	<b>Tržby z prodeje majetku (součet B.V.11. až B.V.15.)</b>	0		0
11.	Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	0		0
12.	Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	0		0
13.	Tržby z prodeje materiálu	0		0
14.	Výnosy z krátkodobého finančního majetku	0		0
15.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku	0		0
<b>VÝNOSY CELKEM (B.I. + B.II. + B.III. + B.IV. + B.V.)</b>		<b>90 818</b>		<b>90 818</b>
C.	Výsledek hospodaření před zdaněním	393		393
D.	Výsledek hospodaření po zdanění	393		393

Sestaveno dne: 16.5.2023	Podpisový záznam statutárního orgánu účetní jednotky nebo podpisový záznam fyzické osoby, která je účetní jednotkou   Digitálně podepsal doc. Dr. phil. Rudolf Kučera Ph.D. Datum: 2023.05.22 09:57:02 +02'00'
Právní forma účetní jednotky Veřejná výzkumná instituce	Osoba odpovědná za účetnictví (jméno a podpis) Jan Benda  Digitálně podepsal Jan Benda Datum: 2023.05.22 09:41:15 +02'00'
Předmět podnikání	Osoba odpovědná za účetní závěrku (jméno a podpis) doc. Dr. phil. Rudolf Kučera, Ph.D.  tel.: linka:



## **Příloha k účetní závěrce podle § 29 a 30 vyhlášky 504/2002 Sb.**

**Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i.**

Gabčíkova 2362/10  
182 00 Praha 8  
IČO: 67985921

**Právní forma:** veřejná výzkumná instituce

**Činnost:** Předmětem hlavní činnosti Masarykova ústavu a Archivu AV ČR, v. v. i., (dále jen "MÚA") je dohled nad spisovou službou v rámci Akademie věd České republiky, přejímání a zpracování archiválií z pracovišť Akademie věd České republiky (institucionálních fondů) a archiválií vzniklých z činnosti jednotlivých vědců (osobních fondů), poskytování služeb vědecko-informačního charakteru a vědecký výzkum v oblastech teorie archivnictví, pomocných věd historických, zvláště kodikologie, dějin vědeckých institucí a osobností a obecně dějin vědy a vzdělanosti. MÚA dále uskutečňuje vědecký výzkum života a díla T. G. Masaryka v širším kontextu českých a světových dějin, zejména jeho významu pro demokratickou českou státnost a jeho humanitního a mravního odkazu pro společnost, a pečuje o archivní a knihovní fondy Ústavu T. G. Masaryka, o. p. s. Svou činností přispívá ke zvyšování úrovně poznání a vzdělanosti a k využití výsledků vědeckého výzkumu v praxi. Získává, zpracovává a rozšiřuje vědecké informace a vydává vědecké publikace (monografie, edice, soupisy, studie, sborníky a časopisy). Poskytuje vědecké posudky, stanoviska a doporučení a provádí konzultační a poradenskou činnost. Ve spolupráci s vysokými školami uskutečňuje doktorské studijní programy, pořádá pro studenty přednáškové kurzy a cvičení a vychovává vědecké pracovníky. V rámci předmětu své činnosti rozvíjí mezinárodní spolupráci, včetně organizování společného výzkumu se zahraničními partnery, přijímání a vysílání stážistů, výměny vědeckých poznatků a přípravy společných publikací. MÚA pořádá vědecká setkání, konference a semináře, včetně mezinárodních, a zajišťuje infrastrukturu pro výzkum. Úkoly realizuje samostatně i ve spolupráci s vysokými školami a dalšími vědeckými a odbornými institucemi.

**Datum vzniku:** 1. 1. 1953

**Datum změny právní formy na veřejnou výzkumnou instituci:** 1. 1. 2007

**Evidence:** Rejstřík veřejných výzkumných institucí vedený Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, zřizovací listina č. j. K-568/P/06

**Zřizovatel:** Česká republika - Akademie věd České republiky  
IČO: 60165171  
Sídlo: Národní 1009/3, 117 20 Praha 1

**Orgány pracoviště:**

**Statutární orgán:** ředitel doc. Dr. phil. Rudolf Kučera, Ph.D.



## **Rada pracoviště v roce 2022**

Předsedkyně: PhDr. Marie Bahenská, Ph.D.

Místopředsedkyně: Mgr. Lucie Merhautová, Ph.D.

Interní členové: PhDr. Dagmar Hájková, Ph.D.  
PhDr. Jan Hálek, Ph.D.  
PhDr. Martin Klečacký, Ph.D.  
PhDr. Luboš Velek, Ph.D.

Externí členové: PhDr. Marek Ďurčanský, Ph.D., Ústav dějin Univerzity Karlovy a Archiv Univerzity Karlovy  
prof. PhDr. Pavel Kladiwa, Ph.D., Katedra historie Filozofické fakulty Ostravské univerzity  
doc. PhDr. Ota Konrád, Ph.D., Katedra německých a rakouských studií Institutu mezinárodních studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy  
PhDr. Vladimír Urbánek, Ph.D., Oddělení pro kmenologii a intelektuální dějiny raného novověku Filosofického ústavu AV ČR.  
PhDr. Ing. Milan Vojáček, Ph.D., Oddělení kontroly výkonu spisové služby, fondů státní správy po roce 1992 a elektronických dokumentů Národního archivu

Tajemnice rady: PhDr. Věra Dvořáčková, Ph.D.

## **Dozorčí rada do 30. 4. 2022**

Předsedkyně: PhDr. Taťána Petrasová, CSc. Akademická rada AV ČR

Místopředseda: Mgr. Jan Boháček Masarykův ústav a Archiv AV ČR

Členové: doc. PhDr. Luboš Jiráň, CSc., Archeologický ústav AV ČR, Praha  
prof. PhDr. Jiří Kocian, CSc., Ústav pro soudobé dějiny AV ČR  
prof. Dr. Miloš Řezník, Deutsches Historisches Institut, Varšava

Tajemnice: PhDr. Martina Hrdinová, Ph.D. Masarykův ústav a Archiv AV ČR

## **Dozorčí rada od 1. 5. 2022**

Předseda: doc. RNDr. Tomáš Kostecký, CSc. Akademická rada AV ČR

Místopředseda: Mgr. Jan Boháček Masarykův ústav a Archiv AV ČR

Členové: doc. Mgr. Libuše Heczková, Ph.D. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy  
doc. PhDr. Luboš Jiráň, CSc. Archeologický ústav AV ČR, Praha  
prof. PhDr. Jiří Kocian, CSc. Ústav pro soudobé dějiny AV ČR

Tajemnice: PhDr. Martina Hrdinová, Ph.D. Masarykův ústav a Archiv AV ČR

Rozvahový den: **31. 12. 2022**  
Datum sestavení přílohy: **16. 5. 2023**  
Účetní období: **kalendářní rok**

## 1. Použité obecné účetní zásady a použité účetní metody, odchylky od těchto metod

Účetní závěrka je sestavena v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví (dále jen „zákon“) a s vyhláškou č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví (dále jen „vyhláška“). Při vedení účetnictví jsou používány účetní metody podle § 32 - § 42b vyhlášky. Účetní jednotka se ve vykazovaném období nijak neodchýlila od účetních metod podle § 7 odst. 5) zákona.

V účtovém rozvrhu si účetní jednotka stanoví uspořádání a obsah analytických účtů v rámci účtových skupin směrné účtové osnovy. Některé účty jsou stanoveny zřizovatelem.

Účetní agendy za účetní období 2022 byly zpracovány v ekonomickém informačním systému EIS JASU CS Enterprise od společnosti MÚZO Praha s. r. o. a personální a mzdová agenda byla zpracována v programu OKbase od společnosti OKsystem a.s.

Centrální zálohování dat za účetní období 2019 a starší je zajištěno na základě servisní smlouvy uzavřené se Střediskem společných činností AV ČR, v. v. i. Zálohování dat od roku 2020 je zajištěno na uložistiích účetní jednotky. Účetní doklady v tištěné podobě jsou uloženy v archivu dokumentace THS v souladu se zákonem o účetnictví v objektu sídla účetní jednotky.

### 1.1. Způsob oceňování majetku a závazků

Veškerý majetek a závazky jsou oceňovány v souladu se zákonem a vyhláškou. Za dlouhodobý hmotný majetek považuje účetní jednotka majetek s dobou použitelnosti delší než 1 rok v ocenění 40 000,00 Kč a více. Za dlouhodobý nehmotný majetek považuje účetní jednotka majetek s dobou použitelnosti delší než 1 rok v ocenění 60 000,00 Kč a více. Od roku 2021 zvýšení limitu u DHM na 80 000 Kč.

### 1.2. Způsob stanovení úprav hodnot majetku (odpisy, opravné položky)

Účetní jednotka stanovuje pro veškerý odepisovaný majetek odpisový plán, který v průběhu doby používání majetku aktualizuje. Odpisy jsou stanoveny jako rovnoměrné.

### 1.3. Způsob uplatnění při přepočtu údajů v cizích měnách na českou měnu

Účetní jednotka používá pro přepočet cizí měny na českou měnu denní kurz vyhlášený Českou národní bankou. U bankovních účtů a pokladny vedených v EUR provádí účetní jednotka ke dni účetní závěrky přepočet na českou měnu kurzem České národní banky ke dni 31. 12. 2022. Ke dni účetní závěrky jsou vyčísleny kurzové rozdíly i u neuhrazených pohledávek a závazků. Toto platí také pro účet Paypal. Zůstatky v cizí měně jsou ke dni účetní závěrky přepočteny kurzem České národní banky ke dni 31. 12. 2022.

## 2. Položky dlouhodobého majetku

Položka v tis. Kč	Pořizovací cena		Oprávký		Zůstatková cena		Přírústek 2022 majetku	Úbytek 2022 úbytek
	1. 1. 2022	31. 12. 2022	1. 1. 2022	31. 12. 2022	1. 1. 2022	31. 12. 2022		
Software	1 947	2 866	674	837	1 273	2 029	919	0
Budovy, Stavby	110 288	110 457	20 587	21 742	89 701	88 714	169	0
SMV stroje, přístroje, zařízení	4 105	4 105	1 328	1 480	2 777	2 625	0	0
SMV výpočetní technika	13 957	14 399	8 843	9 598	5 114	4 802	442	0

SMV dopravní prostředky	469	469	469	469	0	0	0	0
SMV inventář	19 217	19 217	5 351	5 766	13 866	13 451	0	0
Drobný dlouhodobý hmotný majetek (do 2002)	848	843	848	843	0	0	0	5
Pozemky	3 131	3 131	0	0	3 131	3 131	0	0
Umělecká díla	655	655	0	0	655	655	0	0
Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	542	520	0	0	542	520	897	919
Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	0	6	0	0	0	6	617	611
<b>Celkem</b>	<b>155 159</b>	<b>156 668</b>	<b>38 100</b>	<b>40 735</b>	<b>117 059</b>	<b>115 933</b>	<b>3 044</b>	<b>1 535</b>

Účetní jednotka v účetním období 2022 netvořila opravné položky ani neevidovala opravné položky vytvořené v předchozích obdobích.

3. Celková odměna přijatá auditorem za povinný audit roční účetní závěrky za účetní období 2022: **50 000,00 Kč**. Dále záloha na audit projektu ERC za období 1.3.2021-31.8.2022 ve výši 45 663,59 Kč. Rovněž bylo uhrazeno 100.000 Kč za Genderový audit a příprava Gender Equality Plan.
4. Účetní jednotka nemá k 31. 12. 2022 splatné dluhy pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, ani pojistného na veřejné zdravotní pojištění, ani neeviduje splatné daňové nedoplatky v rámci českého systému daní a pojištění. Závazky vzniklé zaúčtováním mezd za prosinec 2022 byly řádně uhrazeny v lednu a únoru 2023.
5. Výsledek hospodaření je celý dosažený v hlavní činnosti a je ve výši **393 082,24 Kč**.
6. Účetní jednotce za rok 2022 nevznikla povinnost k dani z příjmu.
7. **Průměrný přepočtený počet zaměstnanců a osobní náklady**

Průměrný přepočtený počet zaměstnanců: **80,57**

Mzdové náklady	44 813 399,00
DPČ, DPP	5 816 470,00
Náhrady DPN	301 359,00
Zákonné sociální pojištění	14 814 698,00
Zákonné sociální náklady	909 689,00
Ostatní sociální náklady	1 790 100,00
<b>Celkem</b>	<b>68 445 715,00</b>

8. Odměny členům Rady pracoviště: **105 600,00 Kč**

Odměny členům Dozorčí rady: **106 000,00 Kč**

9. Vedení účetní jednotky není známo, že by některý z členů řídicích, kontrolních nebo jiných orgánů účetní jednotky nebo jejich rodinný příslušník měl účast v osobách, s nimiž účetní jednotka uzavřela za vykazované období obchodní smlouvy nebo jiné smluvní vztahy.
10. Při zjišťování základu daně z příjmů právnických osob vychází účetní jednotka z výsledku hospodaření, který upravuje v souladu se zněním zákona č. 586/1992 Sb., o daních

z příjmů. Účetní jednotka uplatňuje v souladu § 20 odst. 7) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, položku snižující základ daně pro veřejně prospěšné poplatníky. Úspora na dani za rok 2021, tj. částka 92 270 Kč (19 % z částky 488 000 Kč, o kterou byl snížen základ daně podle § 20 odst. 7)), byla použita v souladu s ustanoveními zákona o daních z příjmů.

## 11. Dotace přijaté v roce 2022

### Dotace na provoz

AV dotace od zřizovatele na RVO	30 426 699,00
AV dotace na činnost	15 685 708,70
GAČR	21 821 681,59
TAČR	1 850 000,00
Ostatní tuzemské resorty	5 533 536,14
Evropská komise	9 960 166,04
<b>Celkem</b>	<b>85 277 791,47</b>

Dotace na pořízení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku: prostředky přijaté od zřizovatele AV: **1 365 000,00 Kč**.

12. Výsledek hospodaření za rok 2021, zisk ve **výši 270 694,85 Kč**, byl převeden do rezervního fondu.

## 13. Významné položky z rozvahy a výkazu zisku a ztráty

### Dohadné účty aktivní

DOHAD 2022 CEEOL, Dilia, SSČ 7 000, 29 000, 350	36 350,00
DOHAD úroku z term. vkladu	25 631,00
Čerpání ERC 2020 doh.pol. přímé	5 637 491,13
Čerpání ERC 2020 doh.pol. nepřímé	1 014 746,59
Čerpání ERC 2020 doh.pol.	324 000,00
Čerpání dotace ERC ve výši nákladů 2019 přímé	1 394 822,76
Čerpání dotace ERC ve výši nákladů 2019 nepřímé	737 127,07
Čerpání EHRI-PP 2020 doh.pol. přímé	551 151,50
Čerpání EHRI-PP 2020 doh.pol. nepřímé	137 787,00
Čerpání EHRI-3 2020 doh.pol. přímé	24 510,00
Čerpání EHRI-3 2020 doh.pol. nepřímé	6 127,50
Čerpání EHRI-3 2021 DOHAD nároku na dotaci - přímé	363 947,00
Čerpání EHRI-3 2021 DOHAD nároku na dotaci-nepřímé	90 986,75
Čerpání EHRI-PP 2021 DOHAD nároku na dotaci-přímé	720 368,66
Čerpání EHRI-PP 2021 DOHAD nárok na dotaci-nepřímé	180 092,00
Čerpání ERC 2021 DOHAD nároku na dotaci - přímé	8 208 805,96
Čerpání ERC 2021 DOHAD nároku na dotaci-nepřímé	1 533 284,82
Čerpání EHRI-3 2022 DOHAD nároku na dotaci - přímé	579 362,82
Čerpání EHRI-3 2022 DOHAD nároku na dotaci-nepřímé	144 840,70
Čerpání EHRI-PP 2022 DOHAD nároku na dotaci-přímé	1 225 852,09
Čerpání EHRI-PP 2022 DOHAD nárok na dotaci-nepřímé	306 463,02
Čerpání ERC 2022 DOHAD nároku na dotaci - přímé	6 831 906,80
Čerpání ERC 2022 DOHAD nároku na dotaci-nepřímé	871 740,61
<b>Celkem</b>	<b>30 947 395,78</b>

## Fondy

Sociální fond	430 684,12
Rezervní fond	4 945 001,26
Fond účelově určených prostředků	3 504 338,74
Fond reprodukce majetku	825 716,75
<b>Celkem</b>	<b>9 705 740,87</b>

Ve fondu účelově určených prostředků jsou prostředky dotací, které nebyly v účetním období efektivně spotřebovány, a v souladu s podmínkami poskytovatele a platné legislativy mohou být spotřebovány v následujících obdobích (maximálně 5 % objemu prostředků přijatých v daném účetním období).

Novější projekty některých poskytovatelů odstraňují limit možnosti převodu prostředků do dalších let, není povoleno pouze 5 %, ale v podstatě je možná jakákoliv částka. Takové prostředky jsou účtovány jako přijatá záloha na dotaci (viz Závazky ve vztahu k SR).

## Náklady příštích období

Podpora IBM Storwize 1-3/2023	40 429,73
Lic.antivir ESET Secure Office Plus,11m 2023,150ks	52 915,50
Pojištění odpovědnosti zaměstnavatele 1Q/2023 (Kooperativa)	52 254,00
Hroby Roubalík,Zubatý,2x beze jména	28 849,00
pojištění majetku a odpovědnosti 2023	157 911,00
podpora serverů Lenovo SR650 3ks 19.1.-31.12.2023	63 424,00
podpora serverů Lenovo SR650 3ks 2024	67 157,00
podpora SAN switche (2 ks) 1-11/2023	17 968,50
Drobné nákupy pod 10 000 Kč časově rozlišené na roky 2022 až 2026	86 669,81
<b>Celkem</b>	<b>567 578,54</b>

## Závazky ve vztahu k SR

Položka obsahuje jednak závazky z titulu povinnosti vrátit nespotřebované prostředky dotací nad rámec možnosti jejich převodu do fondu účelově určených prostředků, jednak přijaté zálohy na dotaci.

Přijatá záloha na dotaci EHRI-3 2020 <i>European Holocaust Research Infrastructure</i>	2 218 235,69
Přijatá záloha na dotaci ERC 2019 <i>Unlikely refuge?</i>	18 033 907,24
Přijatá záloha na dotaci EHRI-PP 2019 <i>European Holocaust Research Infrastructure Preparatory Phase</i>	3 580 821,79
Zál. dotace ERC proplacení 1. dílčí zprávy r. 2021	9 935 586,45
záloha na dotaci EHRI-PP - 2.platba r. 2021	495 078,47
záloha na dotaci EHRI-3 2022	572 192,06
záloha na dotaci ERC - 2. vykazované období	13 753 300,10
Nespotřebované prostředky dotací použitelné v dalších letech	3 241 698,89
Vratky dotací	260 800,31
<b>Celkem</b>	<b>52 091 621,00</b>

Prostředky dotací z Evropské komise budou v souladu s platnou legislativou a s podmínkami poskytovatele účtovány po celou dobu trvání projektu jako přijatá záloha na dotaci. Přijatá záloha na dotaci se bude postupně zvyšovat o další prostředky, které budou od poskytovatele postupně přicházet. Ke každému datu účetní závěrky po dobu trvání projektu bude účtována





dohadná položka aktivní proti výnosům z dotace ve výši nákladů vyčerpaných v daném účetním období.

#### Dohadné účty pasivní

DOHAD audit ERC 1.9.2019-28.2.2021	47 605,64
DOHAD audit ERC 1.3.21-31.8.22	45 663,59
DOHAD plyn 2022	66 000,00
<b>Celkem</b>	<b>159 269,23</b>

Účetní jednotka eviduje dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek, který v souladu s platnou legislativou nevykazuje v rozvaze, v celkové výši **12 567 021,49 Kč**.

#### 14. Události, které nastaly po datu účetní závěrky

Po datu účetní závěrky nenastaly významné události.

Datum sestavení 16. 5. 2023

Sestavil: Jan Benda



Digitálně podepsal Jan Benda  
Datum: 2023.05.31 11:50:46  
+02'00'

Statutární orgán: doc. Dr. phil. Rudolf Kučera, Ph.D.



Digitálně podepsal doc.  
Dr. phil. Rudolf Kučera  
Ph.D.  
Datum: 2023.05.31  
18:02:53 +02'00'

**VÝROČNÍ ZPRÁVA  
O ČINNOSTI A HOSPODAŘENÍ  
MASARYKOVA ÚSTAVU A ARCHIVU  
AKADEMIE VĚD  
ČESKÉ REPUBLIKY, V. V. I.,  
ZA ROK 2022**





---

Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i.

IČO: 67985921

Sídlo: Gabčíkova 2362/10, 182 00 Praha 8

**VÝROČNÍ ZPRÁVA  
O ČINNOSTI A HOSPODAŘENÍ  
MASARYKOVA ÚSTAVU  
A ARCHIVU AKADEMIE VĚD  
ČESKÉ REPUBLIKY, V. V. I.,  
ZA ROK 2022**

Dozorčí radou pracoviště projednána dne 6. 6. 2023

Radou pracoviště schválena dne 19. 6. 2023



# Obsah

Úvodní slovo .....	4
Excelentní hodnocení pro projekt o překladateli Emilu Saudkovi .....	6
Historický geografický informační systém MemoGIS Praha .....	7
Tohle jsme prožili: Vydejte se na vzrušující historické výpravy online! .....	8
Dokončení katalogizace původní Knihovny T. G. Masaryka .....	10
„Dnes již nepotřebujeme oponovat politické reprezentaci přes historii.“ Rozhovor s Josefem Tomešem .....	11
Opuštěný stůl. Za Josefem Tichým .....	14
Ocenění pracovníků .....	15
Informace o složení orgánů pracoviště, o jejich činnosti a změnách .....	17
a) Výchozí složení orgánů pracoviště .....	17
b) Změny ve složení orgánů pracoviště .....	18
c) Informace o činnosti orgánů pracoviště .....	18
Informace o změnách zřizovací listiny .....	19
Hodnocení hlavní činnosti včetně informací o výsledcích výzkumné činnosti .....	20
a) Organizační struktura Masarykova ústavu a Archivu AV ČR .....	20
b) Činnost vědeckých a odborných oddělení .....	20
c) Archivní a servisní činnost .....	25
d) Činnost knihovny .....	26
e) Činnost nakladatelství .....	27
f) Projekty vědy a výzkumu .....	28
g) Výsledky vědecké činnosti (výběrová bibliografie) .....	36
h) Mezinárodní spolupráce .....	47
ch) Výuka na vysokých a středních školách .....	52
i) Vzdělávání veřejnosti (výběrově) .....	52
j) Popularizační činnost (výběrově) .....	55
k) Grafické znázornění genderových poměrů na pracovišti .....	57

<b>Hodnocení další a jiné činnosti</b> .....	<b>59</b>
<b>Informace o opatřeních k odstranění nedostatků v hospodaření; zpráva, jak byla splněna opatření k odstranění nedostatků uložená v předchozím roce</b> .....	<b>59</b>
<b>Stanoviska dozorčí rady</b> .....	<b>59</b>
<b>Informace požadované zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví</b> .....	<b>59</b>
a) O skutečnostech, které nastaly až po rozvahovém dni a jsou významné pro naplnění účelu výroční zprávy .....	59
b) O předpokládaném vývoji pracoviště .....	59
c) O aktivitách v oblasti výzkumu a vývoje .....	59
d) O nabytí vlastních akcií nebo vlastních podílů .....	60
e) O aktivitách v oblasti ochrany životního prostředí a pracovněprávních vztazích .....	60
f) O tom, zda pracoviště má pobočku nebo jinou část v zahraničí .....	60
g) Informace požadované podle zvláštních právních předpisů .....	60
<b>Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím</b> .....	<b>60</b>
a) Počet podaných žádostí o informace a počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti .....	60
b) Počet podaných odvolání proti rozhodnutí .....	60
c) Opis podstatných částí rozsudků soudu ve věci přezkoumání zákonnosti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace a přehled všech výdajů vynaložených pracovištěm v souvislosti se soudním řízením o právech a povinnostech podle zákona č. 106/1999 Sb. ....	60
d) Účel poskytnutých výhradních licencí včetně odůvodnění nezbytnosti poskytnutí výhradní licence .....	60
e) Počet stížností podaných na postup při vyřizování žádosti o informace, důvody jejich podání a popis způsobu jejich vyřízení .....	60
f) Další informace vztahující se k uplatňování zákona č. 106/1999 Sb. ....	60
<b>Příloha: Účetní závěrka a zpráva o jejím auditu</b> .....	<b>61</b>



# Úvodní slovo

Rudolf Kučera, ředitel



Rok 2022 měl být podle řady prognóz konečně rokem, kdy se náš život vrátí po dvouletých pandemických restrikcích opět k normálu. Dříve nepředstavitelná omezení zasahující do všech sfér našich životů skutečně padla, a i naše pracoviště se tak mohlo vrátit k toužebně očekávanému, běžnému každodennímu provozu. Velmi rychle se však ukázalo, že i minulý rok bude mít daleko do časů před rokem 2020, které se nám ve zpětném zrcátku mohou zdát snad až idylické. Povolební situace vyústila v opožděné schválení státního rozpočtu, které s sebou přineslo na počátku roku 2022 po více než dvaceti letech rozpočtové provizorium. I naše pracoviště tedy muselo první tři měsíce v roce hospodařit jen se zlomkem plánovaných financí, což si vyžádalo krátkodobé utlumení některých našich aktivit. Dobrá finanční kondice ústavu i vstřícnost Akademie věd ČR v uvolňování některých mimořádných dotačních titulů našťastí zamezily větším škodám a zpětně můžeme říci, že omezení daná rozpočtovým provizoriem Masarykův ústav a Archiv AV ČR nijak dlouhodoběji neovlivnila.

V momentě, kdy už jsme začínali být přesvědčení, že rozpočtové provizorium bez problémů zvládneme, vypukla v únoru 2022 nedaleko našich hranic válka. Ruská agrese vůči Ukrajině zcela převrátila dosavadní

geopolitické jistoty, a jakkoli se samotné válečné operace našeho území našťastí nijak nedotkly, rychle bylo jasné, že druhotných důsledků konfliktu ušetření nezůstaneme. V letních měsících tak zasáhl celou Akademii věd ČR raketový nárůst cen energií, který hrozil paralyzovat velkou část její činnosti. Díky okamžité pomoci vlády i vnitřním škrtům v rozpočtu Akademie věd ČR nakonec na nejhorší scénáře nedošlo, avšak akutní energetická krize se postupně přeměnila v trvalejší problém způsobený nárůstem cen prakticky všech služeb i materiálů, které ústavy Akademie věd ČR, včetně toho našeho, potřebují pro svůj chod. Rapidní inflace bohužel v podstatě vynulovala nárůst našeho rozpočtu z minulých let. Většina volných finančních prostředků musela být přesměrována na pokrytí vzrůstajících nákladů na běžný provoz, což se bohužel negativně projevilo i na mzdových nákladech, které přestaly vzrůstající cenové hladině stačit.

Jakkoli byly a jsou problémy způsobené válkou na Ukrajině pro náš ústav svazující, jejich povaha nám našťastí na rozdíl od pandemických omezení prozatím neklade zásadní překážky pro každodenní práci. V roce 2022 se tudíž mohl s plnou silou obnovit výzkum na našich vědeckých projektech, stejně jako intenzivní archivní činnost směřovaná jak dovnitř prostředí ústavů Akademie věd ČR, tak k širší zainteresované veřejnosti. Znovu jsme se mohli ve větší míře scházet i mimo online prostor, přivítat v našich prostorách badatele a organizovat řadu odborných konferencí a workshopů, které přispěly k obnově pandemickými opatřeními utlumené oborové komunikace.

Konkrétní výsledky naší práce jsou přehledně shrnuty na následujících stránkách, stojí však za to některé z těch nejdůležitějších bez nároku na úplnost zmínit i zde. Rok 2022 totiž přinesl ukončení některých profilových projektů, které výrazně posunuly nejen naši práci, ale i pozici našeho ústavu v rámci struktur pracovišť Akademie věd ČR i směrem k širší odborné a laické veřejnosti. Na prvním místě je nutno uvést faktické dokončení mamutího projektu katalogizace Knihovny T. G. Masaryka. Přestože se během pětiletých katalogizačních prací ukázalo, že některé svazky se z tohoto monumentálního fondu ztratily, a knihovní sbírka tak dnes není zcela kompletní, dokončení katalogizace více než 200 000 svazků představuje zásadní milník



v historii našeho ústavu a je bez nadsázky splacením ohromného dluhu, který nejen naše pracoviště, ale celá Česká republika měla vůči osobě prvního československého prezidenta. Knihovna T. G. Masaryka již teď výrazně napomáhá našim vlastním výzkumům a i do budoucna bude jistě hrát jednu z ústředních rolí v širěji pojatém bádání o českých a středoevropských moderních dějinách.

Obdobně významným bylo v roce 2022 i dokončení edičního projektu spisů TGM. Vydáním posledního svazku došlo k završení takřka třicetiletého snažení řady editorek a editorů, jehož výsledkem je moderní kritická edice o 39 svazcích, která po 100 letech od prvních plánů na jejich vydání zpřístupňuje úplně Masarykovo dílo. Vydání spisů TGM bude doplněno ještě završujícím čtyřicátým svazkem obsahujícím rejstříky, které umožní v početných svazcích spisů lepší orientaci. Definitivně tedy dochází k uzavření největšího polistopadového edičního projektu v celé České republice, který výrazně posune masarykovská bádání. Je krutou souhrou událostí, že v roce dokončení tohoto monumentálního úkolu nás nečekaně opustil i jeho hlavní koordinátor a náš milý kolega Josef Tichý. Jeho nekrolog naleznete rovněž na následujících stránkách.

Kromě těchto klasických masarykovských bádání se nám podařilo úspěšně dotáhnout do konce i některé další větší projekty, které svědčí o pokračujícím příklonu našeho pracoviště k moderním metodám digital humanities. Vedle řady klasických výstupů základního výzkumu, jehož výsledky jsme představovali na stránkách odborných periodik a monografií, jsme za pomoci financování Technologické agentury ČR spustili internetový portál, který slouží jako první informační zdroj svého druhu zaměřující se na vzdělávání seniorů v historických vědách. Dosavadní široký ohlas tohoto počínu nás utvrzuje v tom, že podobné aktivity kombinující aplikovaný výzkum s popularizací našich poznatků mají i do budoucna rozhodně smysl.

Spíše na odbornou veřejnost poté cílí výsledek dalšího projektu NAKI, který se věnoval vzniku a vývoji moderní české parlamentní kultury. Rozsáhlá databáze biografických údajů všech poslanců zvolených na našem území mezi lety 1848–1992 poskytuje nedocenitelnou datovou základnu pro výzkum moderních politických dějin a zároveň se řadí mezi základní digitální infrastruktury našeho pracoviště, z nichž vycházejí i jiné výzkumné projekty.

Vedle dokončených projektů samozřejmě stojí mnohem větší počet našich projektů rozpracovaných. V roce 2022 jsme tak na Masarykově ústavu a Archivu AV ČR řešili celkem dalších celkem 17 projektů různých schémat GA ČR včetně projektů EXPRO a projektů mezinárodních, dále pokračoval náš projekt ERC, stejně jako další dva projekty směřované do oblasti výzkumné infrastruktury EHRI a financované z prostředků

HORIZON 2020. Velmi úspěšně se rozběhl i v dějinách ústavu první projekt financovaný díky premií Lumina quaeruntur a navázali jsme na již tradiční spolupráci s Ministerstvem zahraničí ve věci mezinárodní česko-německé a česko-rakouské komise historiků. V rámci Strategie AV21 jsme se podíleli na řešení celkem čtyř programů. Dílčí výsledky všech těchto aktivit jsou přehledně shrnuty na následujících stranách. Pokračovali jsme také v našem poslání uchovávat a propagovat kulturní dědictví prostřednictvím archivních sbírek. V našich archivech se nachází množství historických dokumentů, fotografií a jiných materiálů, které jsou nezbytné pro pochopení bohatých kulturních a politických dějin České republiky a které jsme i v uplynulém roce za finančního přispění AV postupně digitalizovali a zpřístupňovali široké veřejnosti.

Rok 2022 byl kromě obnovy vědeckého života ve všech jeho aspektech na našem pracovišti charakteristický i zvýšeným důrazem na kultivaci pracovního prostředí. Ve spolupráci s Radou pracoviště jsme ukotvili status emeritního vědeckého pracovníka našeho ústavu. Ten nám do budoucna umožní nejen ocenit mimořádné vědecké osobnosti, které se významně zasloužily o rozvoj pracoviště, ale zejména zůstat s nimi v produktivním kontaktu i poté, kdy již skončil jejich formální pracovní poměr. Současně se domnívám, že si nikdo z nás neumí představit vhodnějšího kandidáta na toto čestné uznání zásluh, než kterým je náš kolega dr. Josef Tomeš. Bylo mi proto ctí ho na přelomu roku 2022 a 2023 jmenovat historicky prvním emeritním vědeckým pracovníkem Masarykova ústavu a Archivu AV ČR.

Výrazem naší snahy o neustálé zlepšování pracovních podmínek byl rovněž provedený externí audit, na jehož základě jsme zformulovali Plán genderové rovnosti. Audit nám neukázal v této oblasti zásadnější problémy, avšak doporučil tematické rovných podmínek věnovat i do budoucna odpovídající pozornost. Jejím výrazem jsou i některá základní data, která vplynula do této výroční zprávy.

Navzdory výzvam uplynulého roku se tak domnívám, že můžeme být hrdí na to, čeho jsme v Masarykově ústavu a Archivu AV ČR dosáhli. Jménem celého vedení bych proto rád vyjádřil vděčnost našim partnerům a podporovatelům za jejich trvalou náklonnost a spolupráci. Nic z toho, o čem se v detailu můžete v této výroční zprávě dočíst, by však nebylo myslitelné bez našich kolegů a kolegů. Jim náleží dík největší a zejména díky nim věřím, že náš ústav se bude úspěšně rozvíjet i v nelehkém roce 2023.

## Excelentní hodnocení pro projekt o překladateli Emilu Saudkovi

Spisovatele Franze Kafku zná asi téměř každý, podobně jako fotografa Jana Saudka nebo výtvarníka Káju Saudka, v kulturním povědomí stále rezonuje i jméno překladatele Erika Adolfa Saudka. Na koho se však neprávem zapomíná, je se všemi jmenovanými příbuzensky spřízněný překladatel, publicista a bankovní úředník Emil Saudek (1871–1941). A právě této osobnosti se v kontextu česko-německo-židovských interakcí v prostředí tehdejší Vídně věnoval projekt podpořený Grantovou agenturou ČR (GA ČR). Hlavním řešitelem byl Masarykův ústav a Archiv AV ČR, spolupříjemcem Institut pro studium literatury. Výsledky několikaletého bádání, kterým vévodí dvě obsáhlé monografie (v češtině a v němčině), byly v hodnocení GA ČR označeny za příklad excelentního výzkumu.

Saudkova překladatelská a kulturně zprostředkovatelská činnost byla spojena s Vídní přelomu 19. a 20. století, kdy sice docházelo k úžasnému rozkvětu moderního umění, avšak bezprostředně po rozpadu habsburské monarchie a vzniku Československa v roce 1918 byl význam podunajské metropole pro rozvoj české kultury vytěšňován. Zásadní cézuru v kolektivní i rodinné paměti pak způsobil nástup nacismu a holokaust, který tragicky poznamenal značnou část Saudkovy rodiny. Ani komunistický režim příliš nepřál výzkumům zaměřeným na židovské intelektuály pohybující se mezi češtinou a němčinou.

Mezioborový týmový projekt se snažil tyto trhliny v paměti zaplnit. Zaměřil se především na překladatelství a kulturní transfery na příkladu Emila Saudka, významného překladatele Otokara Březiny, J. S. Machara, Vojtěcha Rakouse či T. G. Masaryka, přičemž zvláštní pozornost věnoval prolínání a propojování různých skupin a okruhů prostřednictvím překládání, a to jak na poli umění a politiky ve Vídni, tak v literatuře mezi Vídni, Prahou a dalšími prostory (Berlínem, Lipskem, Výsočinou, Brnem ad.). Překlad byl zkoumán jednak jako prostředek Saudkovy sociokulturní integrace, jednak ve svém významu pro rozvoj české a německé literatury, obzvláště v momentu estetických proměn kolem roku 1910. Sledováno bylo utváření Saudkova konceptu Vídně jako „mostu do Evropy“ pro českou literaturu a proměny sblíživacího programu zapříčiněné nejen první světovou válkou a rokem 1918, ale i proměnami estetické moderny (symbolismus, expresionismus, poválečná avantgarda). Přes Vídeň měla česká literatura nejen procházet dále do Německa (tento směr sledovala i většina vídeňských autorů), ale nejdůležitější měla být výměna poznatků probíhající

mezi vzdělanými lidmi každodenně přímo na tomto velkém rušném mostě, křižovatce jazyků a kultur celé monarchie. Saudek patřil k těm pokrokovým a humanisticky orientovaným intelektuálům, kteří na počátku 20. století věřili v sociální reformy a budoucí demokratizaci monarchie, ač to na první pohled zní jako protimluv. Věřil, že překlady mají důležitý kulturněpolitický význam a přispívají k uznání české kultury ze strany německy mluvících obyvatel, a vůbec k proměně vzájemných, politicky komplikovaných vztahů k lepšímu.

V rámci takto vymezeného výzkumu museli badatelé ovšem reflektovat i tragické osudy E. Saudka a jeho rodiny – sám překladatel zemřel v nemocnici 23. září 1941, jeho žena Elsa se o rok později nevyhnula transportu do Terezína a byla na podzim 1944 zavražděna ve vyhlazovacím táboře v Osvětimi. Osobní i rodinná paměť tak zde byly násilně a tragicky narušeny holokaustem. Zásadní pomoc představovala v tomto ohledu osobní pozůstalost Emila Saudka, poskytli ji Saudkovi potomci, kteří zároveň o svých prarodičích z otcovy strany neměli žádné bližší informace, nepoznávali je ani na dochovaných fotografiích. V této situaci post-paměti bylo cílem objevit možné biografické stopy, porozumět Saudkově literární činnosti a jeho hlubokému a celoživotnímu příklonu k české poezii v dobových literárních, myšlenkových a kulturních souvislostech. Bylo nutné prozkoumat množství archivních dokumentů a stránku za stránkou projít dobové časopisy a deníky s vědomím, že mnohé již objevit či dovysvětlit nelze. Překvapením a odměnou bylo však nečekané množství textů, nejen překladů, ale i esejů, článků, dopisů, a dokonce Saudkových vlastních literárních prací, básní a povídek v češtině.

Díky podpoře GA ČR bylo možné výzkum provádět v poměrně velkoryse složeném mezioborovém týmu, jehož členkami a členy byli: bohemisté s přesahem ke germanistice Lucie Merhautová, Michal Topor a Václav Petrbok, germanista se zájmem o překladatelství Štěpán Zbytovský, bohemista s přesahem k estetice, filozofii a výtvarnému umění Josef Vojvodík, historička zabývající se židovskými dějinami Ines Koeltzsch a politolog Vratislav Doubek zaměřující se v projektu na vídeňské novináře a parlamentní zpravodaje.

„Od počátku bylo záměrem představit neznámou osobnost Emila Saudka jak v českém prostředí, tak zahraničním badatelům, a dostat tak de facto jeho vlastní zprostředkovatelské intenci. To se podařilo v řadě studií a dvou knižních publikacích,“ vysvětluje hlavní řešitelka projektu L. Merhautová. Zmíněné dvě mono-





grafie – německá a česká – jsou nejen hlavními publikačními výstupy projektu, ale jsou i různě koncipované. Publikace *Emil Saudek (1876–1941). Ein Vermittler zwischen Metropole und Provinz* (eds. Lucie Merhautová, Václav Petrbock, Michal Topor) vyšla v prestižním nakladatelství *Böhlau* jako 21. svazek ediční řady *Intellektuelles Prag im 19. und 20. Jahrhundert*. Soustředí se především na Saudkovo vídeňské období a problém překladu a kulturního zprostředkování, obsahuje soubor vzájemně provázaných autorských studií všech členek a členů týmu. Česká publikace s titulem *Nalezen v překladu. Emil Saudek (1876–1941)* (eds. Lucie

Merhautová, Michal Topor) pak sleduje život Emila Saudka a jeho rodiny ve větší šíři, kombinuje chronologicko-tematický přístup, prolínají se v ní výkladové pasáže s edicí takřka stovky dokumentů a je doplněna unikátní obrazovou přílohou.

Projekt podstatně přispěl k výzkumu dějin překladu české literatury do němčiny a ukázal nové možnosti, jak studovat činnost překladatelů v různých sociokulturních prostředích, nahlížet na ně nejen jako na tvůrce překladů, ale vůbec jako na předpoklad pro propagaci české literatury. ■

## Historický geografický informační systém MemoGIS Praha

Dne 27. ledna 2022, u příležitosti Mezinárodního dne památky obětí holokaustu, byla veřejnosti představena aplikace MemoGIS Praha. Aplikaci vytvořil Masarykův ústav a Archiv AV ČR ve spolupráci s Institutem Tereziánské iniciativy a Multikulturním centrem Praha a její spuštění završilo tři a půl roku trvající projekt Integrace a segregace v prostoru města: dějiny holokaustu v Praze prostřednictvím mobilní webové aplikace podpořené Technologickou agenturou České republiky (TA ČR).

Aplikace promítá na dobovou mapu Prahy informace o osudech zhruba 32 000 Židů zavražděných v době holokaustu, téměř 10 000 adresách, na nichž před svou deportací žili, 200 bodech zájmu a více než 1 700 případech porušování protizhidovalských předpisů a nařízení.

Rozsáhlé soubory dat, dlouhodobě systematicky shromažďované pro účely výzkumu, vzdělávání a dalšího zdokonalování, představuje aplikace pomocí prostorového znázornění, a umožňuje tak uživatelům klást nové otázky k dějinám holokaustu a okupace. Také podněcuje k úvahám nad mechanismy inkluze a exkluze v každodenním životě a poskytuje nový pohled na mikrohistorii vylučování Židů ze společnosti, prostorová omezení i interakci s dalšími obyvateli okupované Prahy.

Informace o obětech vycházejí z unikátní Databáze obětí holokaustu spravované Institutem Tereziánské iniciativy. Databáze je výsledkem dlouhodobého koordinovaného výzkumu, který začal na počátku



devadesátých let a navazuje na dřívější individuální dokumentační aktivity. Data obětí holokaustu (typicky jméno, datum narození, místo registrace v protektorátu, údaje o deportaci a osudu) byla později obohacena o rozsáhlé soubory digitalizovaných archivních dokumentů a fotografií. K jejich propojení s prostorem města Prahy použil projektový tým adresy uvedené při registraci Židů, která začala na podzim roku 1941. Více než 11 500 adres bylo zkontrolováno a opraveno, byly sjednoceny jasné multiplicity a k historickým německým a českým názvům ze čtyřicátých let byly připojeny současné názvy ulic. K výslednému setu téměř 10 000 adres byly přiřazeny geokoordináty umožňující zobrazení dat na mapě.

Vedle dat vztahujících se k obětem holokaustu klade aplikace zvláštní důraz na data, která obohacují prostorovou zkušenost a vnímání sdíleného prostoru města. Dataset tvořený tzv. body zájmu přináší informace o místech, jež určovala geografii Prahy z hlediska vylučované menšiny, a zároveň poukazuje na zmenšování veřejného prostoru zprostředkováním informací o místech, která byla pro židovské obyvatele Prahy zcela nebo částečně nepřístupná.

Datová sada tzv. incidentů byla vytvořena na základě rozsáhlé analýzy dobových dokumentů pražského policejního ředitelství, jejichž digitalizáty jsou součástí Databáze obětí holokaustu Institutu Tereziánské iniciativy, a rekonstruuje případy zadržení a zatčení za porušování protizidovských předpisů a nařízení. Digitalizované policejní spisy obsahují množství materiálů dokumentujících každodenní život obětí holokaustu a jejich styk s úřady před rokem 1939 i během okupace. Jejich součástí jsou rovněž dokumenty o zatčeních a trestních řízeních, které poskytují jedinečná data o vylučování Židů ze společnosti, jednotlivých přestupcích a místech, na nichž k těmto přestupkům docházelo. Datová sada tak umožňuje identifikovat konfliktní městské prostory i analyzovat dynamiku mezilidských vztahů v kontextu holokaustu.

Jednotlivé typy dat jsou v aplikaci MemoGIS Praha soustředěny do tzv. vrstev. Intuitivní uživatelské rozhraní aplikace umožňuje mezi jednotlivými vrstvami libovolně přepínat či vytvářet jejich kombinace. V rámci přípravy aplikace byla rovněž georeferencována historická mapa Prahy, kterou mohou uživatelé využít jako podklad pro zobrazená data.

MemoGIS Praha je vytvořen jako mobilní webová aplikace, a uživatelům tedy umožňuje téma zkoumat nejen z domácího či školního počítače, ale také přímo v prostoru města prostřednictvím mobilních zařízení – díky službě zajišťující určování polohy lze na mapě zobrazit lokalitu, v níž se uživatel právě nachází. Aplikace je vhodná jak pro vědecké využití, tak pro širokou veřejnost, školy či turisty.

Aplikace je dále rozvíjena a doplňována o nové datové sady v rámci českého uzlu Evropské infrastruktury pro výzkum holokaustu (EHRI).

## Tohle jsme prožili: Vydejte se na vzrušující historické výpravy online!

K závažným celospolečenským důsledkům pandemie covidu-19 patřil omezený přístup ke vzdělávání. Výuka seniorů byla vzhledem k uzavření univerzit třetího věku a dalších institucí v podstatě paralyzována, což se podepsalo také na sociálních aktivitách seniorů a na kvalitě jejich života. Právě na tento palčivý problém se zaměřil projekt Technologické agentury České republiky nazvaný Senioři – nositelé historické paměti 20. století: Distanční vzdělávání třetího věku v histo-

rických vědách v éře pandemie covidu-19. Od 1. prosince 2020 do 31. listopadu 2022 se mu v Masarykově ústavu a Archivu AV ČR věnoval tým vedený Martinem Jemelkou: historici a historičky Dagmar Hájková, Pavel Helan, Pavel Horák, Jitka Jindřišková, archivářka Soňa Martinovská, režisér Ivo Bystřičan a didaktička Lucie Zormanová.

Projekt vycházel z předpokladu, že pandemická situace se může v budoucnu opakovat, a vzdělávání

seniorů na půdě univerzit třetího věku tak může být dlouhodobě ochromeno. „U zrodu projektu stála zrušená přednáška pro studenty univerzity třetího věku Fakulty dopravní Univerzity Pardubice v březnu 2020. Hledal jsem způsob, jak studentům přednášku nahradit. Nutno podotknout, že to bylo na samém počátku pandemie, kdy se ve výuce všech stupňů všeobecně improvizovalo. Když byla v dubnu 2020 zveřejněna covidová soutěž TA ČR, pro mě osobně bylo o tématu projektu rozhodnuto. První, na koho jsem pomyslel, byli právě pardubičtí studenti z U3V,“ připomíná genezi projektu jeho řešitel Martin Jemelka.

Cílovou skupinou portálu jsou primárně senioři z řad studentů univerzit třetího věku, ale i další potenciální uživatelé, zejména didaktici, pedagogové, studenti středních a vysokých škol a zájemci o historii 20. století a (distanční) vzdělávání třetího věku. Webový portál Tohle jsme prožili aplikuje excelentní výsledky dlouhodobého výzkumu Masarykova ústavu a Archivu AV ČR na poli dějin 19. a 20. století, vychází z jeho aktivit v oblasti popularizace vědy a personálně propojuje zástupce historických věd, sociologie, filmové vědy a didaktiky dospělých.

Hlavní výstupy projektu jsou všem zájemcům k dispozici na webovém portálu [www.tohlejsmeprožili.cz](http://www.tohlejsmeprožili.cz). Název domény má uživatelům z řad seniorů evokovat osobní identifikaci s jeho obsahem. Při tvorbě webu ve spolupráci s firmou Greendot byl kladen velký důraz na přívětivost webového rozhraní pro starší uživatele. Všichni zájemci můžou na portálu zhlédnout čtyři dokumentární filmy o vybraných krizových kapitolách dějin 20. století, cyklus čtyř instruktážních videí o práci s digitalizovanými historickými dokumenty Prameny online, vypracovat si související didaktické úkoly, zapojit se do diskuse na diskusním fóru či zde položit dotaz a sdílet vlastní obrazové či textové materiály.

Tématem dokumentární roadmovie Tohle jsme prožili je historická paměť a překonávání krizových momentů lidského života a společnosti. Spíše než velkým politickým dějinám se věnuje jiným, společensky velmi aktuálním tématům: přírodním katastrofám (Voda je živá), veřejnému zdraví (Boj s nemocemi), civilní ochraně (Příprava na válku) a hospodářským krizím (Blahobyt v krizi). Každý dokumentární film doplňuje řada doprovodných materiálů, jejichž cílem je utřídit si nabyté vědomosti a dále je rozvíjet: kvíz rekapitulující informace obsažené v jednotlivých dokumentárních filmech; pracovní listy ke stažení zprostředkovávají znalosti, na které se ve filmech nedostalo, podněcují uživatele ke kritickému myšlení a k osvojování praktických dovedností; mapa, na níž jsou vyznačena nejen dějiště jednotlivých dokumentárních filmů, ale také další zajímavá místa na území České republiky, která s tématem souvisejí a která je možné navštívit; odkazy



na další zdroje, ať už v podobě článků, či videí volně dostupných na internetu, a dále knih, seriálů nebo filmů.

Instruktážní cyklus Prameny online stručně představuje matriky, obecní kroniky, mapy a noviny jako důležité historické prameny. Herečka Eva Holubová a archivářka Masarykova ústavu a Archivu AV ČR Soňa Martinovská ve videích přibližují základní pojmy a seznamují diváky s možnostmi studia digitalizovaných pramenů v online prostředí, a to pomocí názorných ukázek, záběrů na konkrétní webové stránky a rekapitulující infografiky. Každá stránka kromě úvodní anotace a videa zahrnuje užitečné odkazy a dokument s podrobnějšími informacemi.

Během podzimních měsíců byl projekt představen na univerzitní půdě i široké veřejnosti. Především se ho podařilo začlenit do programu pravidelného vědeckého festivalu Týden Akademie věd České republiky, největšího domácího festivalu tohoto druhu, a propagovat ho ve spolupráci se Střediskem společných činností AV ČR prostřednictvím tradičních médií a na sociálních sítích. Na rozdíl od prvního projektového workshopu, který se uskutečnil dne 26. 5. 2021 v prostorách Masarykova ústavu a Archivu AV ČR a nesl se spíše v interním duchu, byl tento druhý workshop, uspořádaný dne 1. listopadu 2022 v Divadle Viola, uzpůsoben v první řadě široké laické i odborné veřejnosti. Workshop za účasti médií (Český rozhlas) přispěl k šíření povědomí o projektu a napomohl k propagaci webového portálu i všech audiovizuálních výstupů. Každý z přítomných diváků si mohl s sebou domů odnést speciální knižní záložku s logem projektu. Setkání představovalo pomyslnou tečku za intenzivní dvouletou práci. Prezentace projektu tímto ale neskončila. V roce 2023 je v plánu například účast na mezinárodním festivalu populárně-vědeckých filmů AFO v Olomouci.



## Dokončení katalogizace původní knihovny T. G. Masaryka

Knihovna Masarykova ústavu a Archivu AV ČR na základě Smluv o součinnosti a spolupráci s Ústavem T. G. Masaryka a Univerzitou Karlovou spravuje více než 188 000 svazků původní knihovny T. G. Masaryka. Tento historický fond vznikl ze soukromé osobní knihovny prezidenta Masaryka (70 000 svazků tzv. knihovny profesorské), kterou daroval Ústavu T. G. Masaryka, nadaci založené v roce 1932.



Masarykova knihovna a jeho osobní archiv sdílely osud svého zakladatele. Fondy byly ještě za prezidentova života často stěhovány. Po Masarykově smrti bohužel nebylo vybudováno sídlo nadace, jak si prezident přál. Druhou světovou válku fondy přečkaly v podzemí Klementina a ani po válce je nečekal příznivý osud. Činnost nadace byla komunistickým režimem v roce 1954 násilně ukončena a fondy byly nešetrně rozděleny do tří knihoven (do Ústavu dějin KSČ, Národní a univerzitní knihovny v Klementinu a Základní knihovny ČSAV). Takto bylo rozvezeno na 204 000 svazků monografií a ročníků dobových periodik. V 90. letech v rámci restitucí byla větší část fondů (odhadem 160 000 svazků) vrácena původnímu majiteli. Bez prostředků a bez prostor se Ústav T. G. Masaryka nemohl o fondy postarat, a proto v roce 1995 nově vzniklý Masarykův ústav AV ČR fondy převzal do správy. Dalších cca 30 000 svazků bylo omylem převedeno Univerzitě Karlově. Ta v roce 2019 tuto část rovněž Masarykovu ústavu a Archivu AV ČR zapůjčila. Díky tomu byly Ma-

sarykovy fondy po 70 letech zceleny a nyní jsou uloženy ve dvou obnovených depozitářích Masarykova ústavu a Archivu AV ČR v Praze-Libni.

Knihovna byla založena jako studijní filozofická pro potřeby Masaryka, pro kterého byly knihy zejména studijním materiálem a zdrojem informací. Proto byly nakupovány knihy přes od většiny oborů humanitních věd, politologické a přírodovědné obory, beletrie ve všech světových jazycích, až po dobová periodika, a dále byly zařazovány dary osobních knihoven Masarykových současníků a přátel. Mnohé svazky tak nesou stopy jejich dedikací a exlibris. Kromě toho často obsahují myšlenky a názory vyjádřené jako rukopisné poznámky samotného Masaryka, přečtené knihy byly prezidentem označovány znakem  $\Psi$ , mnohé byly podepsány.

To byl další důvod, proč se Masarykův ústav a Archiv AV ČR mnoho let pokoušel získat prostředky nejen pro důstojné umístění spravované sbírky, ale i pro její zpřístupnění badatelské veřejnosti vytvořením záznamů v Souborném katalogu ČR. V roce 2017 se konečně podařilo získat mimořádnou vládní dotaci, která odstartovala logisticky, metodicky a finančně náročnou etapu katalogizace (tj. ručního přepisu základních údajů o svazcích – s knihou v ruce – do elektronického systému). Tyto finance vystačily na první dva roky práce. Prostředky na další tři roky Masarykův ústav a Archiv AV ČR získal přímo od Akademie věd ČR. Díky tomu mohlo být zpracování katalogizačních záznamů v roce 2022 dokončeno. Během těchto pěti let zkušený tým katalogizátorů dokázal zpracovat více než 154 000 svazků včetně unikátní kolekce 12 660 svazků starých tisků (vydaných do r. 1800) ze sbírky plzeňského bibliofila Rudolfa Hirsche. Na konci roku 2022 byla dovršena katalogizace i této výjimečné sbírky, která byla roku 1938 Knihovnou T. G. Masaryka zakoupena. Všechny tituly jsou badatelům k dispozici v badatelně Masarykova ústavu a Archivu AV ČR formou prezenční výpůjční služby.

Oborově je i Hirschova sbírka manifestem lidského vědění. V různých jazycích je zde zastoupena historie, filozofie, náboženství, římská a řecká klasika, kulturní dějiny, ekonomie, sociologie, dějiny umění, archeologie, psychologie, pedagogika, právo, státopověda, lékařské spisy, přírodní vědy a vědy okultní, atlasy, beletrie 17. a 18. století aj.

Hirschova sbírka starých tisků zahrnuje také 442 titulů vydaných v 16. století, 34 rukopisů a 13 faksimilií. Nejstarší nalezený titul, resp. prvotisk, byl vydán v roce

1500 v Benátkách. Kromě starých tisků Hirschova kolekce zahrnuje 3 031 svazků dalšího historického fondu (z let 1801–1860) a 37 662 svazků vydaných po roce 1860. Celkem tedy bylo zpracováno více než 53 300 svazků z původních 60 000 knih mimořádné kvality.

To nás motivuje k tomu, aby práce v Knihovně T. G. Masaryka i nadále pokračovaly. Již nyní víme, že někte-

ré části fondu byly v průběhu minulého století ztraceny či zcizeny a že ne všechny svazky nám byly navráceny. Proto budou knihovníci v příštích letech porovnávat dochované evidenční knihy s aktuálním soupisem majetku, vytvořeným při katalogizaci. Vznikne tak podklad pro dohledávání chybějících titulů.

## „Dnes již nepotřebujeme oponovat politické reprezentaci přes historii.“ Rozhovor s Josefem Tomešem

V loňském roce završil Josef Tomeš své dlouholeté působení v Masarykově ústavu a Archivu AV ČR. Za tu dobu se stal neodmyslitelnou součástí tohoto pracoviště, oblíbeným a vyhledávaným kolegou nejen pro své rozsáhlé encyklopedické znalosti, ale také pro svou přísloušnou vlídnost, přátelskou vstřícnost a noblesu v osobním styku. Dnes jsme ho požádali o rozhovor, který je svým způsobem bilanční a ohlíží se nejen za léty prožitými na našem pracovišti. Rozhovor konci- poval a vedl Richard Vašek.

### Jaká byla vlastně Tvá cesta do Masarykova ústavu a Archivu AV ČR?

Odpovím poněkud zeširoka. Po dokončení studií na Filozofické fakultě University Karlovy mi bylo nabídnuto asistentké místo na katedře obecných dějin této fakulty a zároveň aspirantura v Historickém ústavu ČSAV, ovšem za předpokladu, že vstoupím do Socialistického svazu mládeže a výhledově i do KSČ. Proto jsem zdvořile odmítl a na doporučení tehdejšího docenta Roberta Kvačka nakonec zakotvil v Encyklopedickém institutu ČSAV, kde jsem se pak téměř patnáct let podstatně podílel na přípravě několika rozsáhlých lexikografických děl (mj. šestidílné *Malé československé encyklopedie*, 1984–1987, a *Československého biografického slovníku*, 1992) a v letech 1989–1992 i na řízení pracoviště. V závěru roku 1992 byl však Encyklopedický ústav v rámci tehdejšího procesu „zešňhování“ Akademie věd zrušen, a tak jsem tři následující roky pracoval coby freelancer na různých encyklopedických dílech a věnoval se publicistické činnosti a posléze jsem v letech 1997–2000 působil jako šéfredaktor encyklopedické sekce nakladatelství Paseka, kde jsem připravil a vydal trojdílný *Český biografický slovník XX. století* (1999). Od roku 1990 jsem byl paralelně členem



výboru a předsednictva Masarykovy společnosti, úzce jsem spolupracoval s Ústavem T. G. Masaryka, posléze s Masarykovým ústavem AV ČR a v roce 1995 převzal redakci časopisu *Odkaz*, představujícího popularizační tribunu masarykovských studií. Když jsem na sklonku roku 1999 ukončil své působení v nakladatelství Paseka, oslovila mne docentka Eva Broklová, s níž

jsem se v předcházejících letech sblížil v předsednictvu Masarykovy společnosti, zda bych nechtěl pracovat v Masarykově ústavu AV ČR, který tehdy řídila. Rád jsem souhlasil a 1. února 2000 nastoupil do služeb tohoto ústavu, kde jsem se setkal se svým celoživotním přítelem Josefem Tichým, s obdivovaným literárním historikem Jiřím Brabcem, milými kolegy Dagmarou Hájkovou a Vratislavem Doubkem, s nimiž jsem spolupracoval již v devadesátých letech, a později s řadou dalších vynikajících vědců a vzácných lidí. Léta utíkala a nyní zde působím už skoro čtvrtstoletí.

**Jaké by bylo Tvé ohlédnutí za dobou, kterou jsi v Masarykově ústavu nakonec strávil? Je třeba něco, co ti utkvělo v paměti více než jiné události?**

V Masarykově ústavu jsem se poprvé mohl plně věnovat vědecké dějepisné práci; předtím v mé činnosti dominovala historická encyklopedistika (jež ovšem od určité úrovně předpokládá vědecký fundament) a populárně historická publicistika. V návaznosti na své starší badatelské zájmy jsem studoval problematiku novodobého českého nacionalismu, historii České strany státoprávně pokrokové a Československé národní demokracie, peripetie vztahu T. G. Masaryka a Viktora Dyka, psal studie a monografie, vydával kritické edice dokumentů, především memoárů. A přitom se mohl opřít o solidní a přívětivé zázemí pracoviště. V ústavu totiž dlouhodobě panovala dělná atmosféra a vstřícné kolegiální, ba přátelské vztahy mezi pracovníky různých generací, profesních i názorových zaměření. Šťastně se to projevovalo zejména při zvládnutí náročných kolektivních úkolů: V této souvislosti vzpomínám na spolupráci při přípravě široce pojaté publikace o historii ústavu *Mám jen knihy a skripta, cenná práce životní* v roce 2002 a rozsáhlého biografického souboru *Tváře našich parlamentů* o deset let později nebo při saturaci mimořádného zájmu médií o historii Československa v jubilejním roce 2018. Ale rád se v duchu vracím i k užší spolupráci našeho edičního týmu na kritickém vydání paměti Vlastimila Klímy, Jiřího Havelky a Františka Ježka, na rozhovory s pamětníky či příbuznými memoáristů, na příjemné a inspirativní debaty při čaji v naší někdejší společné pracovně v ulici Na Florenci, s jedinečným (a dnes již zmizelým) výhledem na areál Masarykova nádraží, Žižkov a Vinohrady.

**Změnil se během Tvé práce v ústavu nějakým způsobem Tvůj pohled na konec Rakouska-Uherska, vznik samostatné republiky nebo osobnost T. G. Masaryka?**

V zásadě nikoliv. Dlouholetá participace na nejrůznějších masarykovských studiích však podstatně doplnila a prokreslila můj pohled na Masarykovu osobnost a historickou roli.

**K Tvým výrazným aktivitám vždy patřila popularizace vědecké činnosti a také zájem o udržování kulturního a historického povědomí, chceme-li, národní paměti. Jak se na tento úkol díváš dnes?**

Je stále velmi aktuální. Přestože si nemůžeme stěžovat na nedostatek populárně historické produkce, ať už literární, filmové, rozhlasové, či televizní, natož na nedostatek či nedostupnost historické faktografie, dnes během okamžiku zjistitelné na internetu, povědomí o světových i národních dějinách je u většiny naší současné populace značně mlhavé. Přitom nechybí zájem o historii, potěšitelně ani u mladé generace. Velmi zde záleží na žánru a formě, schopných oslovit, zaujmout publikum, a samozřejmě na kvalitě zpracování konkrétního díla. (Některé televizní pořady, věnované jinak zajímavému historickému tématu, jsou zpracovány tak zmateně a rozpačité, že se v nich divák s minimální předběžnou znalostí problému nutně „utopí.“) Podstatná je i atraktivita a časovost tématu. Za minulého režimu se v tomto žánru často skrývala vítaná polemika s oficiálním ideologicko-dogmatickým pohledem na nedávnou minulost, nebo dokonce kritika některých neblahých rysů a praktik tehdejšího politického systému (například připomínka protektorátní aktivistické propagandy mimoděk poskytovala paralelu k soudobé propagandě normalizační). Dnes již nepotřebujeme oponovat politické reprezentaci přes historii, ale k pochopení a posouzení mnohých současných událostí, problémů a zápasů je třeba znát jejich historické kořeny a souvislosti.

**Šíře Tvého odborného zájmu je velmi široká. Je přesto stále nějaké téma, ke kterému ses nedostal a kterému by ses chtěl věnovat?**

Takových témat by bylo více. Rád bych soustavně monograficky zpracoval dějiny Československé národní demokracie, respektive Národního sjednocení, k čemuž jsem v minulých letech nakročil několika dílčími studii i kritickými edicemi memoárů. Chtěl bych také vydat ještě alespoň jeden z dokumentárně cenných a čtivých memoárových rukopisů dr. Vlastimila Klímy. A za svůj dluh považuji i populární vypsání historie svého rodného Střížkova, o němž jsem již dvacet let žádán svými místními kompatrioty. Mohl bych ještě pokračovat, leč: *Ars longa, vita brevis!*

**Je nějaká práce – nejen nutně odborně historická –, která Tě ovlivnila a osobně i profesně inspirovala?**

Profesně mne již v mládí hodně ovlivnilo dílo mého učitele, profesora Roberta Kvačka, a to nejen knižní práce, ale i bohatá produkce časopisecká. Z klasiků české historiografie mi byl nejbližší Josef Pekař, především pro svůj literární styl, ale též pro způsob reflexe historických pramenů, vcítění do ducha minulých dob.



V dějinně filosofické oblasti mě výrazně oslovil Jaroslav Krejčí, zejména svým stěžejním spisem *Postižitelné proudy dějin*.

Z moderní světové beletrie jsem nejraději četl díla Stefana Zweiga a prózy Ivana Bunina, velký čtenářský zážitek mi poskytl román amerického spisovatele Thomase Wolfa *K domovu pohled, anděle!*. V domácí beletrii byl mým favoritem Vladimír Neff, přičemž vedle jeho historických románů si cením i jeho *Filosofického slovníku pro samouky* jako originálního skvostu české filosofické propedeutiky. A nesmím zapomenout na poesii, jež mne provází a dojíká od dětství: vedle celého díla Viktora Dyka jsou to především básně Karla Hlaváčka, Karla Tomana, Otakara Theera, Františka Halase a Jaroslava Seiferta.

#### **A v poslední době – zaujala Tě třeba nějaká mimořádná kniha? Opět třeba nejen historická?**

Bez bližšího komentáře uvedu tři nedávno vydané tituly: Vít Machálek, *Prezident lidskosti. Životní příběh Emila Háchy* (2020); Miroslav Novák, *Pražské jaro 1968. Přerušená revoluce?* (2021); Ivan Šedivý, *T. G. M. K mytologii první Československé republiky* (2022). A jeden impimovaný memoárový rukopis, který vyjde v letošním roce: Martin Kučera, *Putování k artéské studni. O blízkých i vzdálenějších* (2023).

#### **Jedním z Tvých stěžejních zájmů po léta byly a jsou encyklopedistika a historická biografistika. Jak vidíš stav těchto oborů v dnešní době?**

Oba obory zažily po roce 1989 velký rozmach, když přestaly být omezeny a svázány ideologicko-politickým monolitem autoritativního režimu. Objevilo se množství oborových a biografických lexikonů i několik pokusů o velkou všeobecnou encyklopedii, často poznamenaných rychlostí svého vzniku. A také řada různě kvalitních biografických monografií, věnovaných většinou dotud oficiálně zasutým nebo přímo proskribovaným osobnostem z nejrůznějších oblastí.

Po přelomu století nastal soumrak knižních encyklopedií, především univerzálních, a hesla z nejrůznějších oborů včetně biografii se přelila na internet. Tento nový encyklopedický formát má výhodu levného pořízení, snadné a rychlé dosažitelnosti a možnosti průběžných oprav, doplňků a aktualizací; na druhé straně vzniká poněkud živelně, bez centrální a systematické redakce, odpovědných autorů a editorů, a jeho hesla obsahují řadu chyb, nepřesností či formulačních zkratků. Nicméně tento trend je minimálně v univerzální encyklopedistice trvalý a jde jen o to, jak jej vědecky a lexikograficko-stylisticky kultivovat. Jistou perspektivu mají knižní oborové, biografické a místopisné slovníky, jež neslouží jenom k rychlé informaci, ale i k soustředěnému pročitání a studiu. Příkladem takového lexikografického díla je právě vydané *Martyrologium*

*katolické církve v českých zemích ve 20. století*, precisně edičně připravené Janem Stříbrným.

Pokud jde o biografistiku obecně, zůstává zde stále dosti českých historických osobností, které by si zasloužily seriózní biografickou monografii, a zatím ji nemají. Sám lituji, že jsem se pro jiné úkoly nedostal k vytvoření knižní monografie některých postav, jimiž jsem se dlouhodobě zabýval a jimž jsem věnoval často rozsáhlé biografické medailony v časopisech, sbornících nebo edicích jejich memoárů.

#### **I když jsi byl v prosinci loňského roku emeritován, nadále v Masarykově ústavu a Archivu Akademie věd ČR pracuješ na různých dílčích úkolech. Mohl bys je přiblížit, resp. prozradit, na co se ještě můžeš z Tvé „dílny“ těšit?**

V současné době musím dokončit *Encyklopedii života a díla T. G. Masaryka*, na níž se podílím jako redaktor i autor řady hesel, a edici posledního, čtyřicátého svazku *Spisů T. G. Masaryka*. Potom se uvidí... Mnohé mé plány a záměry fatálně zkřížila smrt mé milované choti, jež těžce poznamenala můj život i pracovní elán.

#### **Abychom zakončili stylově: Napadá Tě nějaký příhodný citát nebo verš některého z Tvých oblíbených autorů platný i pro dnešní zmatenou a v řadě ohledů dosti nejistou dobu?**

Světovým sociálním inženýrům naší vykojené epochy bych adresoval Horatiovu moudrost:

Est modus in rebus,  
sunt certi denique fines [...]  
(Quintus Horatius Flaccus, Satiry)

A našim domácím elitám verše Viktora Dyka:

Vábeni věčně vším, co pro nás cizí,  
jdem šumařiti v chladný pro nás svět.  
Na půli cesty tato náhle mizí.  
– Ne sví, ne cizí. Něco uprostřed.  
(Viktor Dyk, Smutná píseň vesnického šprýmaře)

## Opuštěný stůl. Za Josefem Tichým

Masarykův ústav a Archiv AV ČR a nadační Ústav T. G. Masaryka utrpěly na podzim 2022 nenahraditelnou ztrátu. Dne 22. října náhle zemřel jejich dlouholetý kmenový pracovník Mgr. Josef Tichý, spiritus movens souborné kritické edice Spisy T. G. Masaryka a odpovědný redaktor všech jejích svazků. Obě instituce ztratily zkušeného odborníka a manažera i zasvěceného aktéra a pamětníka polistopadové činnosti na poli masarykovských studií. A jejich pracovníci jedinečného, charismatického kolegu a přítele.

Josef Tichý odešel ve věku třiasedmdesáti let, který lze dnes jen těžko označit za kmetský, ale po bohatě naplněném životě. Narodil se 27. ledna 1949 v Praze v tradiční učitelské rodině; matka Jarmila, původem z jižních Čech, byla vynikající učitelkou-elementaristkou, posléze obvodní školní inspektorkou pro mateřské školy, otec Josef, moravský Slovák od Kyjova, váženým a zároveň populárním ředitelem jedné z kobyliškých škol. Po obou rodičích zdědil pracovitost, smysl pro odpovědnost, rozšafnost, společenský šarm a pohostinnost. Dětství prožil v pražských Kobylicích, lemovaných tehdy malebnou (a místy romantickou) přírodní scenérií, v domě s panoramatickým pohledem na Pra-



hu. Vyrůstal spolu se svou starší sestrou Jarmilou, pozdější mezinárodně renomovanou chemičkou, působící na anglických a amerických univerzitách.

Po maturitě na libeňském gymnáziu roku 1967 vystudoval Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy a poté několik let učil matematiku a dílenské práce (byl obdivuhodně technicky nadaný a zručný) na základních školách ve Kbelích a v Libni. Své všestranné kulturní založení i výrazné manažerské schopnosti pak uplatnil v letech 1978–1991 jako kulturní inspektor osmého pražského obvodu. V této funkci se snažil – často v zápase s tehdejšími politickými dohlížiteli – podporovat nonkonformní hudební a divadelní produkce i výstavy nezávislých, režimem nemilovaných výtvarníků, ale také kvalitní, fundované regionálně historické a vlastivědné aktivity. Zasloužil se mimo jiné o vznik a vydání sborníku *75 let libeňského gymnázia. 1909–1984* (1985), obsahujícího první profesionální zpracování historie této školy a jedinečný soubor vzpomínek jeho abiturientů, a prvního novodobého nástinu dějin Libně *Libeňskou minulostí* (1989). Se střídavými úspěchy bojoval za ochranu historických památek na území obvodu; nejviditelnějším pomníkem jeho úsilí je dodnes stojící budova libeňské synagogy, v 80. letech určená k demolici.

Na liše památkové péče se v 70. letech sblížil s jiným libeňským patriotem, tehdy oficiálně kaceřovaným filozofem dr. Josefem Zumrem, jenž ho seznámil se spisovatelem Bohumilem Hrabalem a kruhem intelektuálů a umělců, kolem něho sdružených. Na počátku 90. let ho pak dr. Zumr, tehdy již ředitel Filosofického ústavu Československé akademie věd, získal do služeb obnoveného Ústavu T. G. Masaryka, jehož kuratoriu předsedal. Na jaře 1992, nedlouho po svém návratu ze studijní manažerské stáže ve Spojených státech amerických, se Josef Tichý stal organizačním tajemníkem této instituce v nejtěžším čase její existence, kdy doslova bojovala o přežití, chyběly jí finance na provoz, ediční aktivity a platy zaměstnanců i adekvátní prostory. Jako „pravá ruka“ ředitele, docenta Jaroslava Opaty, strávil tehdy mnoho času hledáním vhodného sídla pro ústav a depozitářů pro jeho archivní a knihovní fondy, ale také sháněním finančních prostředků na jejich zakoupení či pronájem. Současně se ujal řízení pomalu se rozvíjející ediční činnosti ústavu, a využívaje svých schopností a zkušeností v oblasti výpočetní techniky, osobně vysázel první ústavní publikace.

V pozici organizačního tajemníka a vedoucího edičního oddělení pak řadu let pokračoval i v Masarykově ústavu AV ČR, který vznikl v roce 1995, a zároveň se



podílel na vedení paralelně působící nadace Ústav T. G. Masaryka, zůstává jakýmsi svorníkem obou institucí. Patřil k nejbližším spolupracovníkům ředitelů Masarykova ústavu, především Jaroslava Opata, Ivana Šedivého a Luboše Velka, i předsedů kuratoria Ústavu T. G. Masaryka Josefa Zumra a Jana Zouhara. Po 30 let byl kontinuálně odpovědným a technickým redaktorem všech svazků kritického vydání Spisů T. G. Masaryka. Během přípravy posledního, 40. svazku odešel na věčnost.

Na svém působišti, při spolupráci s kolegy i při jednání redakčních rad a správních sborů, v nichž zasedal, šířil vždy pohodovou, optimistickou atmosféru, kterou personifikoval celým svým osobnostním habitem. I v situacích svízelných a dramatických, jichž nebylo za ta léta málo, působil jako fenomén uklidňující a harmonizující. Vyzařoval milé, laskavé lidství a v jeho duchu také vždy konal. U svých spolupracovníků se těšil velké oblibě; mnozí z nich se k němu utíkali o radu a podporu nejen v pracovních problémech, ale i ve svých starostech a strastech osobních.

A podobně dobrým a vlídným duchem byl i doma, ve své rodině. Pětačtyřicet let prožil ve šťastném manželství s chotí Janou, s níž tvořil ideálně sladěný,

vzájemně se doplňující pár. Starostlivou péčí věnoval i dvěma synům, Josefu a Ondřejovi, a posléze i vnukům a podporoval je ve všech jejich aktivitách. Rodinu a blízké přátele často oblažoval i kreacemi svého kulinárního umění, byl jedinečný znalec vína, koňaku a především slivovice. Ačkoliv rád cestoval (postupně navštívil řadu zemí na čtyřech kontinentech včetně exotických destinací a dvakrát uskutečnil velkou cestu po Spojených státech), chvíle odpočinku nejraději trávil na chatě v Kozlech u Všetat, kde rád a úspěšně zahradničil.

Josef Tichý byl člověkem širokého, dobrého srdce a šťastné povahy – šťastné pro něho a ještě šťastnější pro jeho okolí. Vždy k úkolům dělně a k lidem empaticky naladěný, rozdával se na všechny strany. Uprostřed tohoto rozdávání se náhle, bez slůvka rozloučení, vytratil.

V ústavu zanechal opuštěný stůl s písemnostmi, které již nestihl vyřídit. A v životech a srdcích všech svých spolupracovníků a přátel výmluvně prázdné místo, nezacelitelnou mezeru.

## Ocenění pracovníků

V pátek 10. června 2022 proběhlo na veletrhu Svět knihy Praha 2022 slavnostní vyhlášení výsledků soutěže Slovník roku 2020–2021. V kategorii Cena poroty za encyklopedii historickou obsadila třetí místo publikace *Dějiny Československé akademie věd I (1952–1962)*. Za autorský kolektiv cenu převzali editoři tohoto díla **Věra Dvořáčková** a **Martin Franc**. Soutěž je pořádána Jednotou tlumočnicků a překladatelů a slouží k orientaci na trhu slovníkové a encyklopedické literatury. Snaží se poskytnout pokud možno ucelený přehled o všech novinkách vydaných během soutěžního období.

Předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová předala 20. června 2022 v pražské Lannově vile 25 vědcům a vědkyním Prémii Otto Wichterleho. Za Masarykův ústav a Archiv AV ČR byl oceněn **Jakub Štofanič**. Cena je určena perspektivním vědcům a vědkyním, kteří dosahují špičkových výsledků ve svých oborech, jsou nositeli vědeckých titulů (CSc., Dr., Ph.D., DrSc.) a v době podání návrhu nepřesáhli věk 35 let. Udělována je od roku 2002 a pojmenována byla po profesoru Otto Wichterlem, vynikajícím českém chemikovi světového formátu, jenž se po listopadu 1989 stal prezidentem Československé akademie věd.



Na tradičním adventním koncertě uspořádaném 28. listopadu 2022 v Betlémské kapli Vysokou školou chemicko-technologickou v Praze udělil profesor Pavel Matějka ceny rektora za rok 2022. Za mimořádnou práci na publikaci, která byla vydána k 70. výročí samostatné VŠCHT Praha pod názvem *Zaostřeno na chemii: Kapitoly z historie Vysoké školy chemicko-technologické v Praze*, byly oceněny **Věra Dvořáčková** z Masarykova ústavu a Archivu AV ČR, Ivana Lorencová



z Národního technického muzea a Dana Husníková z Centra informačních služeb VŠCHT. Publikace byla slavnostně pokřtěna 22. září 2022 v Galerii Národní technické knihovny a zabývá se institucionálními dějinami školy na pozadí politických, hospodářských a společenských změn.

Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy udělované stipendium za vynikající výzkumné, vývojové a inovační, umělecké nebo další tvůrčí výsledky přispívající k prohloubení znalostí získal 20. listopadu 2022 **Luboš**

**Studený** za studii k dějinám kybernetiky a výpočetní techniky *Historie na děrných štítcích: pokus o využití výpočetní techniky v historické práci v Československé akademii věd (1961–1968)*. Studie byla uveřejněna v periodiku *Práce z dějin Akademie věd* a její spoluautorkou je **Michaela Šmidrkalová**.

**Tomáš Gecko** obdržel 1. prosince 2022 Cenu Jaroslava Krejčího, kterou uděluje Badatelský nadační fond Anny a Jaroslava Krejčích. Vyznamenání je určeno pro talen-



tované studenty a studentky v magisterském nebo doktorském studiu a pro talentované vědecké pracovníky Akademie věd ČR do 35 let v humanitních oborech s přihlédnutím k celistvému přístupu ke společensko-vědní problematice. ■

## Informace o složení orgánů pracoviště, o jejich činnosti a změnách



### a) Výchozí složení orgánů pracoviště

**Ředitel pracoviště:** doc. Dr. phil. Rudolf Kučera, Ph.D.  
Jmenován s účinností od 1. 8. 2020

**Rada pracoviště** zvolena 13. 12. 2021 ve složení:

předsedkyně: PhDr. Marie Bahenská, Ph.D. (Masarykův ústav a Archiv AV ČR)

místopředsedkyně: Mgr. Lucie Merhautová, Ph.D. (Masarykův ústav a Archiv AV ČR)

členové:

PhDr. Marek Ďurčanský, Ph.D. (Ústav dějin Univerzity Karlovy a Archiv Univerzity Karlovy)

PhDr. Dagmar Hájková, Ph.D. (Masarykův ústav a Archiv AV ČR)

PhDr. Jan Hálek, Ph.D. (Masarykův ústav a Archiv AV ČR)

prof. PhDr. Pavel Kladiwa, Ph.D. (Filozofická fakulta Ostravské univerzity)

PhDr. Martin Klečáček, Ph.D. (Masarykův ústav a Archiv AV ČR, zvolen 10. 12. 2019)

doc. PhDr. Ota Konrád, Ph.D. (Katedra německých a rakouských studií Institutu mezinárodních studií  
Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy)

PhDr. Vladimír Urbánek, Ph.D. (Oddělení pro kmenologii a intelektuální dějiny raného novověku  
Filozofického ústavu AV ČR)

PhDr. Luboš Velek, Ph.D. (Masarykův ústav a Archiv AV ČR, zvolen 10. 12. 2019)

PhDr. Ing. Milan Vojáček, Ph.D. (Oddělení kontroly výkonu spisové služby, fondů státní správy  
po roce 1992 a elektronických dokumentů Národního archivu)

tajemnice: PhDr. Věra Dvořáčková, Ph.D. (Masarykův ústav a Archiv AV ČR)

**Dozorčí rada** jmenována dne 1. 5. 2017 ve složení:

předsedkyně: PhDr. Taťána Petrasová, CSc. (Akademická rada AV ČR)

místopředseda: Mgr. Jan Boháček (Masarykův ústav a Archiv AV ČR, jmenován od 7. 10. 2015)

členové:

doc. PhDr. Luboš Jiráň, CSc. (Archeologický ústav AV ČR)

prof. PhDr. Jiří Kocian, CSc. (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR)

prof. Dr. Miloš Řezník (Deutsches Historisches Institut, Varšava)

tajemnice: PhDr. Martina Hrdinová, Ph.D. (Masarykův ústav a Archiv AV ČR)

## b) Změny ve složení orgánů pracoviště

**Dozorčí rada** jmenována dne 1. 5. 2022 ve složení:

předseda: doc. RNDr. Tomáš Kostecký, CSc. (Akademická rada AV ČR)

místopředseda: Mgr. Jan Boháček (Masarykův ústav a Archiv AV ČR, jmenován od 21. 10. 2020)

členové:

doc. Mgr. Libuše Heczková, Ph.D. (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy)

doc. PhDr. Luboš Jiráň, CSc. (Archeologický ústav AV ČR, Praha)

prof. PhDr. Jiří Kocian, CSc. (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR)

tajemnice: PhDr. Martina Hrdinová, Ph.D. (Masarykův ústav a Archiv AV ČR)

## c) Informace o činnosti orgánů pracoviště

**Ředitel:**

- Běžná řídicí a úřední agenda ředitele ústavu
- Koordinace investičních akcí
- Koordinace mezinárodní spolupráce ústavu
- Koordinace příprav řešení archivace elektronických dokumentů vzešlých z činnosti pracovišť AV
- Působení v národních i mezinárodních vědeckých a redakčních radách a dalších grémiích podílejících se na hodnocení projektů a vědní politiky
- Výzkumná a konzultační činnost
- Reorganizace pracoviště a vznik nového oddělení

**Rada pracoviště:**

- 10. 1. 2022 (69. zasedání): ověřen a schválen zápis a usnesení z minulého zasedání (2. 12. 2021), v souladu s Jednacím řádem (čl. 1, bod 3) zvolena za předsedkyni Marie Bahenská a za místopředsedkyni Lucie Merhautová, v souladu s Jednacím řádem (čl. 1, bod 5) zvolena za tajemnici Věra Dvořáčková, vzata na vědomí zpráva ředitele Masarykova ústavu a Archivu AV ČR Rudolfa Kučery o aktuální situaci pracoviště, projednána forma, v jaké budou na příštím zasedání předloženy k posouzení plánované grantové projekty.
- 21. 3. 2022 (70. zasedání): schválen zápis z minulého zasedání a potvrzen výsledek hlasování per rollam č. 1/2022 (nominace Stefana Michaela Newerkly a Stanislavy Hronové na funkci člena Akademického sněmu AV ČR) a č. 2/2022 (nominace Daniela Berounského, Michaely Hrubé, Marka Nekuly, Petra Vorla a Martina Wihody na funkci člena Akademického sněmu AV ČR), projednán a doporučen k podání návrh na udělení Prémie Otto Wichterleho Jakubu Štofaničkovi, projednány návrhy projektů zamýšlených k podání v GA ČR, projednána účast Jana Hajiče ve dvou mezinárodních projektech, na vědomí vzaty informace ředitele Masarykova ústavu a Archivu AV ČR Rudolfa Kučery o aktuálním dění na pracovišti.
- 19. 4. 2022 (71. zasedání): schválen zápis a usnesení z minulého zasedání, projednán a bez připomínek schválen návrh rozpočtu Masarykova ústavu a Archivu AV ČR na rok 2022 a střednědobý rozpočtový výhled na roky 2023 a 2024, projednán a k podání do programu Podpora perspektivních lidských zdrojů doporučen návrh Galiny Babak, projednány návrhy projektů zamýšlených k podání v programu NAKI III a jednotlivým řešitelům předestřeny doporučení a připomínky.
- 20. 6. 2022 (72. zasedání): schválen zápis z minulého zasedání, projednána a schválena Výroční zpráva Masarykova ústavu a Archivu AV ČR za rok 2021,



na vědomí vzato ocenění Jakuba Štofánka Prémii Otto Wichterleho, udělení Podpory perspektivních lidských zdrojů Galině Babak a fungování mobilního projektu s Polskem.

- 25. 10. 2022 (73. zasedání): schválen zápis a usnesení z minulého zasedání, projednán a schválen nový organizační řád pracoviště, projednány a na vědomí vzaty výsledky genderového auditu pracoviště, projednán a na vědomí vzat nový atestační řád pracoviště, na vědomí vzaty informace ředitele Masarykova ústavu a Archivu AV ČR Rudolfa Kučery o aktuálním dění na pracovišti.

#### **Dozorčí rada:**

- 27. 1. 2022 (per rollam č. 1): projednán Dodatek č. 1 ke Smlouvě o nájmu nebytových prostor mezi Masarykovým ústavem a Archivem AV ČR a Ústavem struktury a mechaniky horniny AV ČR a udělen předchozí souhlas s uzavřením dodatku.
- 28. 3. 2022 (per rollam č. 2): projednán návrh Smlouvy o nájmu nebytových prostor mezi Masarykovým ústavem a Archivem AV ČR a Ústavem struktury a mechaniky horniny AV ČR a udělen předchozí souhlas s uzavřením smlouvy.
- 13. 4. 2022: ověřeny zápisy z jednání Dozorčí rady z roku 2021 a z roku 2022, schválena Zpráva o činnosti Dozorčí rady za rok 2021, projednány bez výhrad výsledky hospodaření v roce 2021, projednáno a na vědomí vzato převedení hospodářského přebytku za rok 2021 do rezervního fondu, projednány návrh rozpočtu na rok 2022 a střednědobý

výhled hospodaření na roky 2023 a 2024 s doporučením ve střednědobém horizontu navýšit náklady na spotřebu energie, na vědomí vzaty informace ředitele Masarykova ústavu a Archivu AV ČR Rudolfa Kučery o průběhu činnosti ústavu v roce 2021 a o plánovaných aktivitách na rok 2022.

- 28. 4. 2022 (per rollam č. 3): projednán a odsouhlasen převod výsledku hospodaření za rok 2020 do rezervního fondu.

- 13. 6. 2022: ověřeny zápisy z předchozích dvou jednání, na vědomí vzaty výsledky plánované kontroly na pracovišti v roce 2021 a kroky ředitele Masarykova ústavu a Archivu AV ČR Rudolfa Kučery vedoucí k odstranění zjištěných problémů, na vědomí vzaty informace ředitele Masarykova ústavu a Archivu AV ČR Rudolfa Kučery o dosavadní činnosti pracoviště v roce 2022 a o další činnosti na rok 2022, projednány bez připomínek návrh Výroční zprávy za rok 2021 a auditorem ověřený hospodářský výsledek za rok 2021, odsouhlaseno převedení výsledku hospodaření za rok 2021 do rezervního fondu, zhodnoceny manažerské schopnosti ředitele Masarykova ústavu a Archivu AV ČR Rudolfa Kučery v roce 2021 dle aktuálního znění směrnice Akademické rady č. 6 z roku 2007.

- 5. 12. 2022 (per rollam č. 4): projednány návrhy dodatků ke Smlouvám o nájmu nebytových prostor mezi Masarykovým ústavem a Archivem AV ČR a Ústavem struktury a mechaniky horniny AV ČR, které upravují výši záloh energie, a udělen předchozí souhlas s uzavřením těchto dodatků.

## **Informace o změnách zřizovací listiny**

Ke změnám nedošlo.